

[Julius Krohn]
Runoelmia

Suoniolta.

Helsingissä,
Theodor Zederholmin kustannuksella.

Runoelmia

Suoniolta.

Jul. Krohn.

Helsingissä,
Theodor Sederholmin kirjapainossa, 1865.

Theodor Sederholmin kustannuksella.

Lindberg

Imprimatur: C. R. Lindberg.

Erster Theil
Zweiter Theil
Dritter Theil
Vierter Theil
Fünftes Buch

Sijällys=luettelo.*)

	Sivu.
Kuun tarinoita	1.
Suuffimiesten laulu	51.
Hurtti=ukko	54.
Lumijateella	58.
Lemmen aamu	60.
Warpunen	61.
Meidon tunnustus	63.
Suwilaulu	65.
Illalle	67.
Onneton	68.
Italian herääminen	69.
Zuomalaulu	71.
Sydämelle	73.
Soittoa kuullesja	74.

*) Mustikkain ja Mansikkain toisesta ja neljännessä osasta poimitut.

Sunn tarinoita.

Huun tarinoita.

Johdatus.

Yhtenä iltana sattui käteeni Tanskan sulosuisen tarinoitsijan, Andersen'in, kirja „Billeder“. Mä ihastuin jo ensiivuihin ja mitä edemmä pääsin, sitä enemmän se minua miellytti. So oli myöhän kun kirjan sain loppuhun. — Mutta en vielä ma'ata pannut; kauan istuin vielä iffunan edessä, muistossa uudestaani ihaellen noita utuisia, puolihämäräisiä piirroksia, jotka häämöttävät kuni ihana sentu kuitamossa, puoleksi walaistuna, puoleksi pimeyden peitossa. Mitä ei selitä silmä, sitä mieli kumaelee, ehkä paljon kauniimmaksi, wiehättävämmäksi kuin todella onkaan.

Näin istuessani juohtui minulle mielehen, että kummahan se on kun ei meillä kuu kellenkään ole ruwennut tarinoimaan näkemiänsä. — Kumottaahan meillä sama kuu kun Tanskassakin! — Vieneekö näillä poloisilla Pohjanmailla paffanen häneltä suun hyytänyt kiinni? Wai onkos kuu siitä ä'isään, kun kesän kaunehimpana ollessa, ei auringon walolta pääse ensinkään näkywiin. — Wai pitäneeö hänkin Suomen kieliraukkaa niin halpana, ettei sillä huoli huuliaan pilata? —

Näissä miettein kohotin silmäni taivaalle, johon kuu paraillaan oli noussut. En tiedä, lieneekö ollut mielihairaus wai totta, — — waan minusta oli ikään kuin olisi kuu nyyhkäyttänyt päätään minulle ja samassa wieno ääni kuiskahtanut korwiini: „Nuorukainen! Kerfiät olette aina te ihmiset muita moittimaan, kun itset olette syyppäät. En ole mä pakkasesta myhkä, enkä kateudesta ääneti. Ja ihan olet wäärässä kun minun luulet kieltänne halweksiwan. Tiedä, että minä maan fiertelijä, joka kaikki maat ja mantereet olen nähnyt ja kuullut kaikkein kansojen murteita, tuskin tunnen yhtäkään sen wertaista rikkaudessa ja suloisuudessa. Josko sen onkin kauwan tähtynyt korwisä kuhnuustella kaukana mahtawien saleista ja oppineiden kammareista, niin muista että kullakin aikoja wentyh maan mustassa powessa ennenkuin ilmi saateetaan ihmisten ihanteheksi. — Teissä itsissä waan on syy, jos ei se vielä wälikoskena kohise ja lempilauluna helise! — Teissä on syy, jos ei maailma vielä tiedä, mitä Suomenniemellä on ihanaa, on suloista ja jaloa. Teillä on korwat ja ette kuule, teillä on filmät ja ette näe, teillä on ääni ja ette laula!“

Näin lausui kuu innoissaan ja peittähyi sitten pilwen taa. Mutta seuraawana iltana, kun näki harvasta haluani hänen tarinoitansa kuulemaan, se leppyi, ja on siitä päiwin usein käynyt minulle juttelmassa, mitä retkillänsä on nähnyt, milloin äsköisiä tapauksia, milloin muistelmia muinaisista, jo kauwan unhotetuista ajoista. Mitä kuu kertoo, sen panen paperille. Kuun omia sanoja en kerkiäkään tarkalleen

paama; tyhäänpä miten paraten muistan ja esään. Mutta jos ei lufija tällä tavoin saakaan näitä kerto-
muksia niin miehättävässä muodossa kuin ne kunn
omasta suusta kuuluvat, niin se kuitenkin on lohdu-
tuksenani, että „kun ei muut lihawat laula, minä lau-
lan laiha lapsi“. Tulloon toinen tarkempi korwa ja
juloisempi kieli! Kysllä kuulla on tarinoita, kun waan
olis kuuntelijoita.

Ensimmäinen ilta.

Sowittuaan minun kanssain alkoi kuu tarinoita:
Mennä yönä luikertelin äärettömän valtameren ylitse;
aalloilla keikkui yleten aleten suuri laiva. Se pöyh-
keili walkeissa purjeissaan ja iloisesti liehui lippu
maston huipussa. Kanssi oli täynnä ihmisiä: wanho-
ja, nuoria, miehiä, naisia; kaikkien silmistä loisti iloa
ja toivoa. — Erillään muista seisoiwat nuorukainen
ja neitonen käsi kädessä; nuorukainen painoi palawan
suukkosien armahansa huulille ja lausui; huomenna
olemme Amerikasja! Siellä saamme rauhasja elää:
siellä ei meitä tunne kukaan. Minä olen köyhän mie-
hen poika, sinä mahtawan freiwintytär; waan siellä
me waan olemme mies ja waimo. Sumala tulee sin-
näamaan lätemme työtä!“ — Toisessa paikassa istui
waimo, polwillaan pieni lapsi; kaksii suurempaa seisoi
wieressä. Wähän matkaa siitä istui hopeatukka wan-
hus; hänen edessä werewä mies. Mies wirrkoi:
„Huomenna olemme Amerikasja; huomenna onnemme

perillä! Siellä on työllä palkkansa; siellä saattaa köyhäkin elää, kun waan on ahjera. Voi niitä onnen päiviä!" Waimo nosti wetiset filmänsä luottamuksella häneen, joka niin puhui; lapset karskuttivat kowaa leipäkammikataan toijillensa kuiskuttaen: „Huomenna saamme wehnäistä“. Ja ukko pani kätensä ristiin sanoen: „Amen, suokoon meille Sumala siellä parempaa onnea!“

Miwan kottapuum nenähän oli kiivennyt yhti nuorukainen ja katseli sieltä länteen päin, eiköhän jo ruwenne näkymään mannerta. — „Huomenna olemme Amerikassa!“ huusi hän riemuten. „Terwe, tuhannen terwe sä wapauden kultainen koti! Toista on siellä elää kuin wanhasssa, elähtäneessä Europassa; siellä saa kenenkään estämättä käyttää woimiaan ihmisweljien hyväksi! Siellä ei sanota kapinoitsijaksi, ken yrittää wääriä lakeja kumota; siellä ei ole hallitsijata, joka kansan wapautta pelkäisi kuni omaa surmaansa. Terwe sä toiwoni maa!“ — Pimeässä nurkassa seijoi synkeän näköinen mies! hän huokasi sywään ja ojensi itsensä suoraksi: „Huomenna olemme Amerikassa! Siellä ei tunne kukaan minua eikä rikostani. Kotimaassa pääsin wankeudesta wapaaksi, waan kaikki minua kammoivat; eihän kukaan tahtonut palvelukseensa murhaajaa! — — Ja kuitenkin olen niin sywään katunut mitä winmassa tein! — Siellä saan ruweta uuteen, parempaan elämään. Sumala on antanut anteeksi rikokseni! ihmiset sitä siellä eiwät tunne!“

Niin kuulin toivon ja riemun sanoja joka paikasta. Jö kun tuli puoleen, alkoi wäki kannelta wähetä; toinen toisensa perään meni kannen alle makuusijalleen. Kohta oli kanji tyhjä; ainoasti peränpitäjä ja muut yöwartiat olivat enää walkeella. — Raiffia tätä katjellesja en ollut älynytkään mustaa pilweä, joka alkoi nousta itäiseltä taiwaan rannalta; se kasvoi kaswamistansa kunne viimein peitti koko taiwaan ja esti minunkin näkemästä. Hirmuisesti rajusi myrsky niin kuin niissä seuduin tawallisesti tekee; salamoita leimahteli yhtenään ja ukkonen jyräeli kuin olis taiwas ollut puhkeamassa. Sitä kesti kaisen yöttä; ei ilma asettunut eikä taiwas selinnyt jälleen ennen kuin aamua vastaan, koska jo olin alas menemäisilläni. Minä heti katjahdin merelle: taannoista laiwaa ei näkynyt enää! Se jo on tainnut keritä satamaan, arvelin mä ja loin silmäni rannalle. Siellä missä Amerika ylpeästi kohottaa kiwirintaansa waltameren hyrskyä vastaan, näin jotain mustaa aalloilla keinuwan; mä katjahdin tarkkaan — se oli laiwan hylky! mastot poikki, kanji tyhjä, runko yhä sywemmälle aaltoihin wajoamassa; ei kaukana siitä ui parsi, parressa waate, — se oli laiwani lippu!

Suomeisaamu oli tullut, jota odottiwat, toiwotteliwat; — he olivat päässeet toiwonsa perille: — he olivat siinä maassa, missä ei ole eroa, ei köyhyyttä, ei wäkiwaltaa, ei armottomuutta katuwaiselle.

Toinen ilta.

Kuu nousi tavalliseen aikaansa, tervehytti minua ja jutteli sitten:

Kerran tulin yksinäisellä matkallani perimäiseen Pohjaan, siihen maahan jonka paljas nimi jo hirvittää — Siperiaan. Mä näin Obi-wirran wiertelewän mutaisia wesiään ja rientävän Jäämeren kylmään po-wehen, jossa häntä odotteli kuolema. Kannalla seisoi yksinäinen Samojedilaiskota eli jurtta, puoleksi maahan uponneena. Koko sentu oli kolko ja kuollut. Surkeille puuttomille soille ja kanerwikoille oli lumi lewittänyt walkoisen peitteensä ja leikitteli, pyrytteli Pohjan tuulessa. Elävää ei näkynyt, ei kuulunut; yksin waan näkkäisen suden ulwonta yhdistyi pohjoistuulen walituswirsiin. — Tässä oli kuoleman ja yön walta. Hurinko oli jo aikoja sitten paennut paremmille maille. Pimeä olis ollut alinomaa, jos en minä olisi wälistä käynyt kumottamassa ja rewontulet toijinansa wälähytelleet moniwärijiä jätehiään.

Mä katsahdin kotaan, josta walkeata wälkkyi: lamppun himeässä walossa istui, pää käden nojassa, pöydän ääressä nuori kalwakka mies. Kaswonja oliwat laihat, otsahan oli liika työ ja waiwa piirtännyt sywiä kurttuja. Silmissä paloi tandin tuli ja siuhoten kulki henki walkeasti hänen kipeässä rimassa. Hän kohotti päätään ja tarttui taas kynään. Mä waan wilaukselta näin hänen filmiänsä, waan kuitenkin juohitui heti mieleeni, että häntä ennenkin joskus olin nähnyt. — Mutta se oli kaukana tästä, se oli Suomen pääkau-

pungisja Helsingisjä. Matalasta katon alaisesta kammarista silloin loisti kirkas valo, ja riemu kaikui ulos kadulle. Minä tirkistämään sijälle. Kamhari oli täynnä iloisia nuorukaisia; loistavin silmin ja hehkuvin poskin puhuivat armahasta kotimaasta, toivoistaan ja riennoistansa. Rättä kätehen lyöden wahwaksi liitoksi he lupasiwat kufin tawallaan uhrata elämänsä Suomen edistymiselle, kukoistamiselle, eikä waiwoja, ei kuolemaakaan pelätä, kun waan olis Suomen onneksi, Suomen kunniaksi. Sen tehtyä he lähtiwät, mutta kammarissa asuja seisoi wielä kauwan ikkunan vieressä; hänen huuliltaan kuului rukous: „Anna Jumala woimaa täyttämään mitä olemme luvanneet!“

Minä silloin näin lupauksen, — nyt se oli täytetty. Se rakkauden kipinä, jonka silloin olin nähnyt syttyvän, oli kaswanut sammumattomaksi tuleksi; se hänen oli wienyt kauwas kotomaasta wentowierasten majoille; se hänen oli tuonut tähän wihattuun, kamottuun maahan Suomen kunniaa enentämään. — Ulkona oli kylmä talwi ja pimeä yö; hänen sydämessään suloinen suwi ja waloisa päivä! — Sinä jo arvannet ken se oli! → Ympäri maailman maine kannattaa, kotimaa lukee parasten poikainja joukkoon nimen — Kastren.

Kolmas ilta.

Tänä iltana, sanoi kuu, en ole mitään erinomaisista nähnyt; mutta muistooni juohtui yksi yö, jota en

millloinkaan tule unhottamaan. Se oli vuonna 1415. Mä kulin Kostniz'in ijäti muistettavan kaupungin ylitse. — Jö oli lopussa, waan päivän koite ei vielä ollut pimeyttä ajanut pakoon. Bodenjärven rannalla näin wanhan tornin; sen seinässä pieniä ikkunareikiä, rautaristikko edessä. Yhdestä niitä pujahtin jäteeni tiedustelemaan mitä sisällä olisi. Pienessä suojassa makasi mies huonolla olkiwuoteella. Päällänsä oli hänellä munkkipuku; näkönsä oli kalvaks; waiwat ja rasitukset oli posten waalentaneet; mutta hänen unensa oli rauhallinen niinkuin sen, jonka omatunto ei wiasta tiedä.

Owen sarnat uhwahtiwat: makaaja heräsi. Sisään astui kolme miestä: kaksi rautapaidassa keihäs kädessä, kolmas mustassa munkkifaapussa, mutta päässä punainen kardinali-hattu. — Kardinali lausui wangiille: „Pyhä pappi-kokous on asiaksi päättänyt; tuomios on langennut. Mutta pyhä kirkko on hellä äiti; se ei tahdo lastensa kadotusta; se vielä kerran viimeisen tarjoo sinulle armoa jos wäärästä uskostas luowut!“

Hiljaisella waan lujalla äänellä wastasi wanki: „Minä uskostani en taida luopua, sillä se on tosi!“ — Wihan leimaus wälähti toisen filmistä, waan ei hän wirkkanut muuta kuin: „katso!“ ja wiittasi formellaan ulos ikkunasta. Wanki katsoi ulos. — Torilla oli näin aikajeksi tawaton liike. Wäkeä siinä wilskui; mitkä kantoivat keskitorille halkoja, mitkä ne latoiwat rökkiöön; kaikki oliwat niin ahferana, niin innoisjaan. Ja syrjempänä näkyi vielä paljon muuta joutilasta

wäkeä; ne puheliwat, haasteliwat keskenänsä utteraan ja wiittaeliwat milloin röykkiölle, milloin tornille päin. — „Tiedätkö mitä tuo merkitsee?“ kysyi kardinali ja katsoi wanfia tuikeasti silmiin. Waan ei siinä näkynyt pelkoa! Puna kohosi poskiin, joista wiikkoja oli paossa ollut; silmissä paloi taiwaallinen tuli ja wanfi huusi: „Sanhen ¹⁾ te poltatten, mutta katsokaa tuossa jo lentäwi, rientäwi joutsen ja sitä ette saa kynsiinne raadeltawaksi! Wälewä siipensä sujahtaa ja komeat linnanne, firkkonne rojahtawat raunioiksi!“

Heidän näitä puhuesssa oli päivä walemmut walkenemistaan. Taiwaan itäinen ranta rusotti ja hehkui kuni olisi ollut weressä ja tulesa. Yhtäkkiä wälähti kultainen säde, sitten toinen; aamuruskon weristä ja tulesta kohosi päivä firkkaudesaan ja yön viimeiset hämähäät pakeniwat sen tieltä. — Muuta en sillä kertaa nähnyt, sillä matkani oli loppunut.

Neljäs ilta.

Epäilemättä, wirrkoi kuu taas eräänä iltana, olet lutenut Cooperin tarinoita Amerikan uudistalolaisista. Sinä olet mielessäis seurannut heitä kaikkiin elämänsä waiheisiin; milloin peltoa korpeen raiwatesa heidän wäsyneet kätensä waipuuivat, olet heitä surkutellut; jinä olet wawissut, milloin Indianin hirweä sotakarkunta heitä unesta herätti; heidän tuskansa ja huolensa owat silmihihi wieretelleet katkeroita khyneleitä; heidän ilonsa, heidän riemuksa owat sykähyttäneet sinunkin

sydäntäji. — Mutta tiedätkös että omasa kotimaas-
fais, ehtä omasa pitäjäsäiskin, eletään samanlaa-
tuista elämää ja nähdään yhtä suuria waiwoja, koe-
taan yhtä kowia tuskia, kuin noissa Amerikan takasa-
loissa? Waan mistähän sen tietäisit; eihän siitä Coo-
per ole wirffanut sanaakaan!

Kuule nyt mitä minä olen nähnyt. Se oli kesäl-
lä 1857. Yö oli kirkas ja valoisa, niin ettei minun
waaleata waloani tarwittu; mutta omaksi huwikseni
kulin näkymätömänä yhtä hywin tawallista matkoani.
Mä satuin Karjalaan, Hyhtiäisen tienoille. Siihen
aikaan ei ollut vielä tää Suomen kirkkain järwi ah-
taana mutalampena lietereunojen sijällä. Penikulmien
awaralle ulottui vielä waltansa ja pitkät, tasaiset lai-
nehensa roiskuiwat korkeita, metsäisiä rantoja vastaan.
— Tänä yön hetkenä se kuitenkin ei ajellutkaan aalto-
ja, waan lepäsi äärettömänä sileänä peilinä. Wälistä
waan käwi yön henki piirtelemässä hienoja wäreitä
hänen tynneen pintahansa. Usein olin ennenkin käy-
nyt tätä ihanata sentua ihaelemassa ja silloin oliwat
silmani aina pysähtyneet eräälle korkealle waaralle.
Siihen ne kääntyiwät nytkin. Yltympäriillä, niin kau-
was kuin silmä kannatti, waaroilla, laaksoissa, seisoi
vielä männikkö, kuusikko alkuperäisessä synkässä jalou-
desjaan. Mutta tämä waara oli erinäköinen. Pai-
kottain rehotteli sen kupeilla nuorta koiwikkoa, paikot-
tain punerteli, sinerteli aho marjoiheen kuffineen; täs-
sä näkyi äsken poltettu musta kaswi ruskein rennoi-
nensa; tuossa heristeli jo kellertawaisia tähkiä kanto-
jen wälistä. Harvoja ne kyllä oliwat ja huonoja,

mutta jalolaisen sydän olisi niitä nähdesjä kuitenkin iloisesti syhähtännyt; sillä tässä tofi oli toiwoa. Waaran niskoilla seisoi mökki. Se oli niin huono ja pieni, että sinä, kaupungin komeihin kartanoihin tottunut, sitä tuskin olisit uskonutkaan ihmisen asunnoksi. Wuolemattomista hirjistä kühättyt seinät tukien nojassa; katto hajallinen: turpeiden lomista pyrki ilmi pitkiä walleita tuohikaistaleita, niinkuin kerjäläisen mekforepaleesta paitaryhysyt. Mutta mustennut sawupiippu ja seinää wasten asetetut työkälatut todistiwat, että tässäkin elettiin ja waiwoja nähtiin. Kenties käwi ilofin toijinaan wieraana tässä ahtahassa asunnossa ja oli ylewinmilläkin tunteilla sijaa tämän matalan katoksen alla! Waan päätä itse!

Minä jo olen kauwan tuntenut tätä mökkiä. Silloin kun sen ensikerran näin, noin kymmenen vuotta takaperin, se oli watarakettu. Hänessä asui mies ja waimo. He oliwat nuoria; werewässä ruumiissa ilmotihe woimaa ja terweyttä. Mies oli kotitalossa nuorempana weljenä elessyt; mutta naitua läksi waimonsa keralla jalolle ja rupeji omaa tilaa raiwamaan. Ensikesän asuiwat majassa; seuraawana tässä jo mökki kohosi, huononlainen kyllä — eihän sitä suuremmaksi ja tarkemmaksi keritty, eikä kyetty saamaan — waan oltiinhan siinä kuitenkin oman kattonsa alla. Männikkö näkyi tätä outoa rakennusta lammoawan ja pakeni yhä loitommalle. Hänen sijaan siirtyi kirjawa nurmea ja wiberjää orasta. Metsässä yhdistyi lehmäkelloin tiukunta lintujen lauluihin, ja mökissä karttui wuosi wuodelta pieniä ihmiswesoja emäpuiden

ympäri. Silloin olisit nähnyt, että ahtaasfakin majassa ilolla on sijaa!

Waan nyt ei enään ollut niinkuin ennen. Toisna kesänä oli kontio kaatanut kaffi talon lehmää, siitä äisfään kun kutsumatta kuleskeliwat hänen kankaitansa; suon myrkyllinen henki oli kopristanut miehen ja wiikokausia paraalla työ-ajalla pitänyt tauti- nuotehella. Mennä vuonna oli halla wiljan haaskanut ja wiime talwi oli waikea ollut. Yksi talon jälelle jääneitä lehmii wiettiin jauhoista kaupunkiin; jauhoiin jatkeheksi oli petäistä pantu eikä sittenkään riittänyt aina. Minä kun nyt mökin ikkunasta katsoin sisään, näin siinä kalpeita kaswoja, laihuneita ruumiita; mutta kuitenkin makasiwat kaikki rauhallista unta, ja huolettomuutta, melkein ilollisuutta ilmoittihe heidän näössään. Sohan alkoi wilja kellertää ja kohta päästiin uutiseen. Pait talonwäkeä näin tuwassa kaffi wierasta lasta; he oliwat orpolapsia. Isän ja äitin oli heiltä tauti tänä kesänä ryöstännyt. Lapset oliwat nyt mieron armoilla.

Näitä katsellessain alkoi näköni himmetä. Mikä siihen oli syynä? — Suon myrkyhenki ei tänäkään yön hetkenä saanut unta. Hän nousi lietewuoteestaan, kulkki hiljaan hiipien maita myöten ja lewitti koko seu- dulle walkean sumupeatteen. Hän sitä kääri joka kuf- kaseen, joka tähkään, niin huolellisesti kuin hellä äiti fairasta sydänkäpyhänsä peittelee. Waan tämä peite ei lämmittänyt, ei warjellut; se jäädytti, se kuoletti.

Amulla warhain heräsi mökisjä mies. Hän meni ulos wiljoansa ihaelemaan. — Kalpeat kaswonja

waalenivat wieläfin kalpeammaksi; päänsä painui rinnalle; mieliliiikutus näkyi häntä tufahuttawan, mutta viimein sydämen sywimmästä pohjasta pääsi julma huuto. Mitä filmänsä oli nähnyt? — Koko pelto oli walkeisena, ja koittawan auringon säteissä kimaltelivat tähtäpäät niin iloisesti, kuin olisi niissä paha henki itse ollut irwistelemässä.

Huuto oli waimonkin herättänyt; hän tuli ulos . . . kauwan aikaa ei kuulunut muuta kuin raskaita huokauksia, ja katkeroita khyneleitä wirtaeli pitkin postia. Mutta sitten miehen näkö kirkastui; hän pani kätensä ristiin ja sanoi wakawalla äänellä: „Herra on antanut, Herra on ottanut, ylistetty olkoon nimensä ijänkaikkisesti!“ „Amen!“ sanoi waimo khyneleensä pyyhkien. Ja wakaalla, rauhallisella mielellä menivät takasin tupaan. Siinä oliwat lapset jo hereillä. „Isä meillä on nälkää!“ huusiwat wanhemmille vastaan. Tuska wäänti hetkekki isän suuta; mutta hän hillitsi itseään. Wakaasti otti hän kaapista viimeisen leiwän ja leikkasi jokaiselle lapselle palasen. Kerjäläiset seisoiwat syrjempänä, waan katseliwat tätä halullisilla silmillä. Mies hetken epäeli, waan sitten leikkasi leiwästä wielä kaksi palasta ja antoi ne heille. Sen tehtyä kääntyi waimoonsa ja wirkko: „Huomenna täytyy meidän lähteä muualta työtä etsimään; tässä ei enää ole pysymistämme!“ — „Mitäs arwelet, mahtunko mieliljaloutta matalan katoksen alle?“

Viides ilta 2).

Siitä jo on kauvan aikaa, jutteli kuu, mutta vielä hirtittää minua sitä muistellesa. Kristikunta jilloin luki 1589:nen vuoden siitä kun rakkauten oppi ihmisille ensikerta saarnattihin. Mä katselin Wienanmeren rantoja, siellä missä se on Kantalahden kauranut syvälle Suomen maan poveen. Kannalla näkyi ja näkyy nytkin kylä, jolla on nimenä Kantalahti. — Kesä oli kauneimmallaan; sydänyölläkin paistoi ja lämmitteli päivä. — Pietarinjuhlaa oltiin viettämässä. Tasaisella tanterella kylän edustalla olivat asukkaat kaikki ko'olla. Nuoret pitivät iloista kisaa. Neidot tanhuta tepastelivat ringissä; pojat koettelivat voimiaan. Voi miekkoista sitä ken voittajaksi pääsi! Hurraa huusivat hänelle kumppalit ja neitoksetkin kisaansa kesken heittäen lähettivät pulskalle pojalle suuloisimpia silmän luontiaan. Vanhat hongikon suojassa istuen katselivat tätä menoa ja muistelivat muinaisia päiviänsä, jolloin jalka juosta jaksoi, polvi norja notkutella. — Wihdoin uupuivat nuortenkin voimat ja lähdettiin levolle.

Kun ei tanterella enää näkynyt ketään, nousi hongan juuren alta mies, joka siinä oli piilossa ollut. Hän oli sotapuvussa ja aseissa. Hän naurahhti julmasti itselleen ja vihelti metsään. Silloin näytti kuin olisi metsä eläväksi tullut; hongien latwoista ja juurista ilmestyi miehiä, julmannäköisiä kuni edellisenkin, miekka wyöllä, keihäs kädessä. Hiljaan hiipien

lähenivät hylää; kohta leimahti joka kulmassa huoneita ilmituleen ja hirveä sotakarjunta herätti asukkaat. Palawista huoneista karvasi puoli-alastomia ihmisiä pelosta hurjana; waan minne pakeniwa: takana oli tuli, edessä wihollinen, joka ei säästänyt, ei armah-
tanut; miekkansa tappoi, raateli kunne kädet wäshiwät. Uusi aurinko ei vielä kerinnyt nousemaan kun somien asuntojen sijassa näkyi waan tuhkaa ja yhtewiä kekäleitä, kekäleiden seassa kärwennettyjä, raadeltuja ruumiita. Kantaa myöten souteli wenheitä täynnä werisiä sotilaita, täynnä itkewiä wankeja, täynnä ryöstettyä saalista. — Ja kuka se wihollinen oli, joka niin armottomasti oli menetellyt? Kuule ja hirmu tulee jäykistyttämään jäseniäsi! — — Mä kuulin woittoja riemuhuudot — se oli Suomen kieltä; mä kuulin kuolewien wiime huokauksen, mä kuulin wankien parkunaa — se oli Suomea! Voi hirveätä ja onnettomutta! Weljet weljiä raatelee! Eri-usko ja eriwaltajat owat heitä niin wierottaneet, ett'eiwät tunne toisiansa. — Kuinka taitaa ihminen erottaa, mitä Jumala on yhteen luonut!

Kundes ilta.

Mä äskän kulin Wiipurin ylitse, sanoi kerran kuu ja silloin juohtui muistooni, mitä nyt sinulle tahdon kertoella. Se oli Syyskuulla, illalla myöhään, mutta ilma oli vielä niin kehäinen ja lämmin, että olis luullut etelämpänä, Saksassa olewanja.

Eikä ollut muutenkaan Wiipurin kaupunki tavallises-
sessa asussaan. Kadut, pitkä silta ja Torfelin wanha
torni olivat walaistuna. Sokapaikassa wiskui tun-
kien ja rähisten ihmisjoukkoja. Weden pinta oli ihan
peitetty laiwoilla ja weneillä, joiden mastoissa liehui
lukemattomia kirjawia lafuja; maalta ja mereltä kai-
tui riennuhuutoja, naurua ja iloista puhetta; maalla
ja merellä kumpuели loppumaton wiinan lähde ja pa-
mahutteli sampanja forkkiansa ilmahan.

Wiipuri sinä iltana ei ollut entisellään; se oli juh-
lapuusussaan; se oli helppo nähdä. Min' en kaupun-
kia olisi tuntenutkaan Wiipuriksi ensinkään, jos ei Tor-
felin torni olisi seistä törröttänyt entisellä asemallaan.
Waan sekin oli walaistuna, ikkunoista ja ampumarei-
jistä liehuivat ja paistoiwat kynttilät niin kirkkahasti,
että näytti kuni olisi torni saboin silmin katsellut tuota
outoa menoa kaupungissa. — Semmoista ei ollut tor-
ni nähnyt pitkään aikaan. Näin oli muinoin ollut,
koska Wiipuri Karjalan ruhtinaana hallitsi. Siihen
aikaan näkyi usein suuria ihmisjoukkoja ko'ossa sen
ympärillä. Pieliseltä ja Saimaalta, Wuokselta ja
Laatofalta rienfi tänne Karjalan uljaita uroita. Mie-
kat wälkkyi, keihäät haristi, rautapaidat kilsi, ja pääl-
liköt kallehissa waatteissa käweliwät joukosta joukkoon
miehiä tappeluun kehottamassa.

Se aika oli jo ammoin kadonnut; sota oli kaata-
nut Karjalan urohot; itse ruhtinas wangiksi wiety.
Siitä päiwin oli Torfelin torni ikäwisjä ja suruis-
saan seisunut. —

Taas oli aika nyt muuttunut; taas oli Wiipuri tullut Karjalan ruhtinahaksi; taas kulki Pielifeltä sekä Saimaalta, Wuokselta sekä Vaatokalta uroita sen luoksi; ei enää rautapaidoissa, sota mielessä, waan rauhan askareissa, maansa lahjoja ulkolaisen tuomisihin vaihtamaan. Nyt juuri wietettiin Wiipurin kruunauksjuhlaa, Saimaan kairwannon awausjuhlaa.

Jo Torkelin torni oli pitkällisestä unestaan herännyt; se näki entisen ajan palanneen: ilo loisti sen silmistä, se loisti yhä kirkkaammin, — yht'äkkiä se leimahti ulos, — torni oli ilmitulesja! Korkealle ilmaan kohosi leimu, awaralle sinkoeli kipunoita, ilmoittaen maille, maailmoille, että Wiipuri taas kruunattiin Karjalan ruhtinahaksi!

Seitsemäs ilta 3).

Mä tulen Wienan wienoilta weskiltä, janoi kun. Siinä misjä Tundran tytti Pinega lankeaa Wienanwirran sylihin, näin rantatörmällä hautakummun. Maantie kulkee kummun siwutse. Sitä katsellessain, tuli siihen karahutti uhkea troika. Misahewonen tepasteli ylpeästi pää pystyssä, ja syytähän sen olivin ylpeillä, kun hänen kannettawaksi oli uskottu korkea wemmel, jossa iso kello kululle rämpätteli tahtia. Kadefilmin katseliwat tätä funniata siwuhewoset; he laukaeliwat kairin woiminsa ponnistaen ja pyrkivät aisahewosta edelle; waan mikä auttoi, se yhä waan pysyi rinnalla. He wälistä haukahteliwat sitä kaulaan

puremaan, waan silloin partasuu khyttimies aina tem-
 paeli ohjaksen tiukemmaksi ja siimansa huihkahdelti ka-
 tehia selkään. — Ke'en kuomussa istui herra; kum-
 pua kun tultiin lähemmäksi, hän katsahdelti ulos ja kysyi
 mitä tuo olisi. — „Kah se on kurgan, herraseni“,
 wastasi khyttimies. „Se on niitä Tschudihautoja.
 Näissä maisissa, näet, muinoin asui rikas ja mahtawa
 Tschudin kansa, jolla oli kultia, hopeita aitat täynnä,
 ja mammontia, sopolia karjana. Iso äiti Nowgorod
 kun tänne alkoi lewittää waltaansa ja pyhää uskoam-
 me, he hylpeät pakanat eiwät ruwenneetkaan niskoja
 notkistamaan wieraan wallan alle, waan wetähsiwät
 aarteineen päiwineen maan alle asumaan. Siinä elä-
 wät vielä nytkin. — Jos, isäseni, päiwällä tämmöis-
 tä kurgania kaimelisit, et löhtäisi mitään; mutta tule-
 pas tänne yöllä, warsinhin Suhannusaattona, niin pa-
 laa kummun päässä sininen liekki, ja jos ra'osta us-
 kallat tirkistellä sisään, niin he owat siinä pöyhän ää-
 ressä pikaria kallistamassa. — Näin wanhat ainakin
 haastawat; minä en sitä ole nähnyt eikä kukaan ny-
 kyisestä miespolwesta! Hyttihän kerran Pietäriäinen
 yöllä mennä heiltä aarteet anastamaan; waan miten-
 käs hänen käwi? Hän löydettiin aamulla tundralta
 nurinniskoin. Se on ihan tosi, ukko-wainaa sen mel-
 le lapsille aina jutteli!“

Ja ikään kuin peläten että puheensa olisi saatta-
 nut herättää jotakuta näitä Tschudihahmoja, khytti-
 mies risti silmiään ja siwalssi troikaansa siimalla. He-
 woset karahditiwat neliseen ja nuolena katosi reki met-
 jään.

Mutta khytimiehen tarina oli minussa muistoja herättänyt. Ammoisten aikain haahmoja alkoi hämmötellä silmäini edessä. Dinhan tässä ennen käynyt, käynyt silloin koska Tschudi vielä oli tämän maan ainoana haltijana. — Eräänä yönä näin rannassa ison weneen, joka köydellä oli kiinnitetty hontaan. Tawaroita siinä mahtoi olla paljon ja kalliita, sillä wene ole melkein laitoja myöten wedessä, ja teljoilla näkyi joutsia, miekkoja waralla, jos wihollinen tulisi ryöstämään. Weneessä makasi muutamia miehiä, toisia rannalla. He oliwat kaupparetkeltä tulewia Tschudeja, jotka tässä pitiwät wiimeistä yölepoa; huomenna piti heidän olla kotona, huomenna piti heidän Sumalan temppelissä kiitosuhria teurastaa. Kaikki uinaeliwat sikeätä unta; ei wartiatkaan enää olleet walwehilla; he oliwat päivän soudusta wäsyhksissä ja mikä hätä nyt enää woi tulla, kun jo melkein kotirannassa oltiin! — Muiw wäki makasi taiwaan kannen alla, mutta nuorella päälliköllä oli suojana lämmin, kirjoilla koristettu huopatelttä, itäisen ruhtinaan lahja. Siinä hän lepäsi; suunsa myhäeli niin autuaallisesti. Mitä hän unessa näki? Hän näki naapurin ihanata tytärtä, joka hänen sydämeensä oli semmoisen tulen sytyttänyt, ettei sitä olis saattanut sammuttaa Säämeren jäät eikä Pohjoistuulen wiluinen wiima. — Hänen kotinsa oli köyhä; hän ei jaksanut suorittaa isän waatimaa naimishintaa. Sentähden oli

Wierryt maille wierahille,
 Kullennunna kankaisille
 Hopeiden helisewien,
 Kullan kiiltävän hakohon.

Nyt oli paluumatkallaan itämaista, wene täynnä kulta, täynnä kallista tawaraa. Unessa hän jo armahansa näki — se hänelle kawahti kaulaan — se huusi hänen nimeään — hän heräsi. — — Ei häntä armaan käsi liikistänyt, ei armaan ääni kutsunut — se oli wanhan uskollisen palvelijansa kowa käsi, äreä ääni, joka häntä unesta herätti. „Mlös isäntä! Turjalainen on päällämme!“ — Nuori päällikkö kawahti jaloilleen ja töytäsi teltasta ulos. Siellä jo riehui tappelu tuimimmallaan. — Wartiat kun mufkuivat, oli Turjan wifingejä kenenkään älyämättä karannut päälle. — Ensijäikähdyksestä toinnuttua Bjarmit tekivät lujaa watarintaa. Wifingein etupäässä tappeli nuori uros rautawerkko ryntäillään, kiiltävä kypärä päässä. Mihin tapparansa iski, siihen kaatui mies kuni hanka ukkosen nuolesta. — Häntä vastaan riehui Bjarmin päällikkö; kohta seisoivat wastakkain. Bjarmin miekka wälähti ilmassa, — mutta rautawerkko-hon kilahdi kappaleiksi. — „Ei auta Bjarmin taika hywää terästä vastaan!“ huusi wifingi. Tapparansa wuhahti ja halkaisi Bjarmin pään kaulaa myöten. Tässä on hänen hautakumpunsa. Monta yötä näin sitten siinä itkewän neidon. Waan hänen kynnepäähenteensä on jo kauwan kwiwana ollut! — Koko Bjarmin kansa on jo ammuin rauwennut, kadonnut! Se elää waan walloittajainsa muistossa, tarinoissa!

Kahdeksas ilta.

Kuu jutteli: Helsingin kaupungissa on mereen ulos pistävä niemi nimeltä Katajanokka. Talot siinä owat

huonoja rähjiä waan ja asukkaat köyhää työväkeä. Yöllä ei siihen jokin uskaltaisikaan mennä, sillä kummia hoetaan olosta ja elämästä siellä. Minunpa pisti mieleen tuota kerran käydä katsomassa. — Oli kirkas talwi-yö. Tarkastellessani kaikkea kessin pikkuisen puolihajonneen mökin ikkunasta waloa. Ikkunalasihin oli pakkaneen kuwannut monenmuotoisia eriskummaisia kuffia, waan oli sijaa kuitenkin läpi tirkistelläkseni mitä sisällä tapahtui. — Jos oli huone ulkonäöltään huono, niin eipä ollut sisustaan parempi! Seinät noessa, lattia likainen, nurkassa pieni kirstu, kolmijalkaisella tuolilla waaterepaleita, ja matalalla wuotehella makasi tyttö, joka ei suinkaan vielä tainnut wanha olla, mutta taudista ja kurjuudesta oli niin laiha ja rypistynyt, että oli sääli nähdä. — Wuoteen wieressä seisoi pappi; minä hänen tunsin: hän on perin oppinut mies ja saarnataidoltaan kuulu. — Hän näytti kuolewaiselle kuinka hän synnillään oli ikuisen kadotuksen ansainnut ja kuinka katumalla vieläkin woisi päästä armoon. Hän puhui ja koreina kuffasina kumpueli lausehet hänen huuliltaan, mutta mielensä oli kaukana — hän olis suonut jo pääsewänsä tästä synnin ja kurjuuden pesästä kotiin, missä nuori rouwansa häntä ikäwöitsi tulewaksi. Sairas kuulteli puhetta, mutta lewottomasti wilkkuiwat silmät sinne tänne ja jääkuffaset ikkunassa kimalteliwat walossani niin eriskummallisesti, kaswaen hirweän suuriksi! — Työnsä tehdyä pappi läksi pois ja kohta sen jälkeen astui sisään wanha, nähtävästi köyhä akka. Tulllessaan hän lempästä terwehti sairasta; esiliinastaan kuffasia ottaen,

antoi hän ne sairaalle käteen ja hymyili nähdesään kuinla tämä ne ilolla katseli. Sitten istaui wuoteen wiereen, juuri siihen misä pappikin oli seisonut, ja alkoi puhua sairaalle. Hän puhui samaa kuin pappi, waikk' ei niin koreilla lauseilla, — mistäkös köyhä, oppimaton akka net olis saanut, — puhuiipa sydämensä tunnosta, wakaasti ja lempeästi katsoen sairaan filmihin. Ja tämä kuulteli hartaasti, käsissään pitäen akan tuomia kuffasia; kyhneleitä herui filmistä, mutta muotonsa kirkastui yhä rauhallisemmaksi . . .

Ukunalla oli awattu kirja. — Mä katsahdin ja luwin: Jos ihmisten ja enfelein kielillä puhuisin eikä olis minulla rakkautta, niin olisin kuin helisewä waski ja kilisewä kulkunen! —

Ja jos prohweteerata taitaisin ja tietäisin kaikki salaisuudet ja minulla olisi kaikki usko, niin että wuoret siirtäisin, waan ei olis minulla rakkautta, niin en mitänä olisi!

Yhdeksäs ilta 4).

Oli joulukuun. Muutaman päivän perästä piti minun mennä omaisten seurassa joulua wiettämään. Mä istuin kirja kädessä. — Mä sen wiskasin pöydälle ja otin toisen, waan ei sekään ollut minulle mieleen. — Ajatukseni ei pysyneet luonani; ne rientsiwät edelle kotihin, armaasen kotihin. —

Mä herkesin lukemasta ja katsahdin wanhaan ystäväni kuuhun, arwellen eikö hän rupeaisi tarinoilla

lievittämään ikäväni. Kuu heti arvasikin mitä minulla oli mielessä, ja alkoi tarinoida:

Mä tulen Pohjanmeren sopukasta, siitä missä mutainen Elbewirta meren firkkaita, wiherjäisiä aaltoja tulee sokaisemaan. — Tuuli oli kauvan maalle ollut, waan äsken kääntynyt luoteiseksi, ja kymmenittäin rienteli nyt laivoja Elbensuuhun päin. — Minä rupestin yhtä katselemaan. Mastot olivat huipulle asti walkeissa waattehissa; kofka hyrskien halkeili aaltoja, ja pitkä wako wahtoeli laiwan jälessä. — Puoli wäkeä oli kannella wahdisja. Nojasja kofkapuunta vastaan seisoi nuori merimies. Haletaksehcn tähtyi ja kohoeli rintansa toiwosta; silmänsä paloivat ja katseliwat wilkaktamatta eteen päin. Siinä häämötteli jo taivaaan äärellä matala rannikko. Se kohoeli, se läheni; mutta nuoruuskaisesta näkyi laiwan joutusa juoksu olewan etanan matelemista. Hänen ajatuksensa oliwat lentäneet, kiitäneet edelle; ne jo oliwat ennättäneet siihen matalaan hiekkaluotoon, jossa hän oli syntynyt, kaswanut. Hän mielessään jo näki hietikössä heiluwaa rantakauraa; hän näki lampaat pienoisella nurmikedolla; hän näki potaattimaan, jonka kuffasja lasna oli maailman kaunehimpina pitänyt. Tuosja oli hänen isänsä mökki: seinät särkynein laiwain jäämökkisistä kühättyt; tässä musta, tuosja punainen lauta; owen päällä paistoi kullattu onnen jumalatar, entinen kofkakuwa, jota hän lasna oli ihmetellyt, kuinka se taissi seisoa humpyriäisellä pallollaan. Tuosja oli ranta, jossa oli keräellyt firjawia hauraja ja näkinkenttä.

Tuossa wene, jossa isän kanssa usein oli mäkeä las-
kenut lainehia myöten. —

Mä tunsin nuorukaisen kodin. Noin kaksi kuukaut-
ta takaperin, syyspäivätasaauksen aikaan, olin siellä
käynyt. Rauhea myrsky raiwosi silloin; Itämerestä
asti samosi tuulen tuima henki sutena ulwoen. Hur-
jana pakeniwat sen edessä taiwaan mustat lampahat,
peloisjaan milloin hajoten, milloin pakkautuen suuriin lau-
moihin. Niiden lomista pääsiwät säteeni tirkistelemään
mitä alaalla tapahtui. — Koko meren wäki oli nousnut so-
taan. Pitkissä riwissä ryntäeliwät aallot rantaa
wastaan; ensimmäiset murtuiwat ja waipuiwat; mutta
toisia yhä tuli jälestä; kaatuneitten hartioille nousten
ryntäsiwät edelle. — Jo oliwat woittamassa; — jo
koputteliwat mökin oween; jo tärähytteliwät ikkunain
luukkuja. — Luukun raosta katsoin sisään. Pöydän
ääressä istui wanhanlainen, wakaannäköinen mies, lasi-
silmit nenässä, ja luki ääneen kokolehti-raamatusta.
Pöydän toisella puolla istui waimo lapsi sylissään,
toinen wieressä. — Entisiä suurempi laine kolahti
seinää vastaan ja tärähytti koko mökin. — Waimon
kaswot waaleniwat ja lapset säikähdyksissään wawisten
peittiwät kaswonja äitin sylihin. Mies herkesi lute-
masta ja lausui: „Elkää armaani pelätkö! Me olem-
me Jumalan kädessä; Hänen tahdotta ei taida hius-
karwaakaan päästämme karista! — Ja sitten“, lisäsi
hän hymyellen, „olemmehan ennenkin tämmöisiä bitä
nähtneet, ja aina on myrsky wiihtynyt ja aallot aset-
tuneet jälleen“.

Mä jatkoin matkaani. Kolme päivää rajuttua myrsky viihtyi niinkuin vanhus oli wakuuttanut. Ma tulin katsomaan miten luodolla jaksettiin. — — — Poika raukka! Kun kotiafi tulet hakemaan, niin näet meren lainehtiwan sen sijassa! — monta aaltoa kumpuna kohoaa, — waan mikä niistä on vanhempies, sijaries hautakumpu? —

Symmenes ilta.

Oli Toukokuun alku. Talwi jo oli muuttanut pois majoiltamme, mutta meri, manner oli vielä rannua, roskaa täynnä, niinkuin muuttajilta aina jääpi.

Uusi asukas kewät oli wasta tullut eikä vielä ollut huoneitansa kerinnyt siivoamaan. Pölyisinä hämähäkin verkkoina roikkui vielä harmaita pilwiä laessa; särkyneitä jääsirpaleita ajeli aalloilla; nurmi-permanto oli vielä lakaisematta; ei ollut vielä kulo peitetty kirjawalla kukkaismatolla; lehdettömät puut näyttiwät kuin ikkunan pielet, joista kartiinit on pois otettu. Kewät ei huonettaan vielä oikein saanut lämmittäneekfikään; ilma oli semmoinen, josta Wirolainen sanoo: suwen silmät, talwen hampaat.

Illalla tuli kuu taas puheilleni. Ohoh, sanoi hän, myöhäiset tässä ollaan. Toista on tuossa ikuisen kewähän kodissa. Ihana, sanomattoman ihana on Italia! Mitäs on tää waalea hursti, joka teille kesällä laeksi on lewitetty, Italian tummansinisen taiwan verralla. Tässä ei tähtiä näy ollenkaan ja mi-

näkin töin tuskin pääsen näkyviin. Toista on siellä. — Kuu oli nähtävästi pahoilla tuulillaan; se oli tainnut matkalla wilustua. Se waikeni ja oli äkäisen näköinen. Mutta kohta se taas selkeni ja wirkkoi: Niin, niin! kyllä on Etelä ihana; mutta miksi kääntyy maneetin filmä aina Pohjoseen päin; miksi

— syksylinnun lähtewän

Säwel niin on surullinen?

Kewäillä mielimaillehen

Se rientää riemuiten!

Ei ole Pohja suotta mainio lohtimisesta; Pohjalla on erinomainen lumousvoima.

Waan mitäs mä tyhjiä rupatan; parempi olis jostain ruweta tarinoimaan. Ja koska Italiaa mainitsin, juttelen sinullen siitä.

Mä kerran luikertelin Nizzan yli. Teillä oli vielä tuima talwi, siellä oli suloinen suwi. —

Meremaininki kohoeli hiljalleen niinkuin makaa=jan rinta. Ilma oli lämmin ja täynnä tuoksua. Sitruuna= ja pomeransipuut olivat walkeilla kullakinok= silla peitetyt; tuossa taiwaan ääressä näkyivät korkeat Alpit, jotka owat tämän paratiisin wartiat Pohjan pahoja peikkoja vastaan. Ja meren, mantereen ylitse kaarrutteli Etelän taiwas, jonka pimeässä pohjassa tähdet wälkyivät niinkuin kultakirjat kuningattaren morsiuspeitossa. —

Meremainin aalloissa keinui pienoinen wene; kaksijou= tajaajia sitä wälistä kiidätteli kulkemaan: kultaifena kuo= hui silloin laine kokaissa ja airvoista tippueli kultapisa= roita; wälistä jou= tajaat lewähtiwät ja wene luikerteli

hiljaan itselleen. Perässä istui neito: se nähtävästi oli Italian ihana tytär. Mustana kuni yö liehuivat pitkät suortuwanja tuulessa ja filmät tuikkivat kuni tähtien tulet. Hänen vieressään istui nuorukainen. Keltakähärät, sinifilmät ja punaiset ruusut walkeilla poskilla ilmoittivat Pohjan poikaa. He istuivat käsi-tykjin, kaulatuksin ja huulet kuiskaeli suloisia sanoja. He katsahtivat ylös taitvaasen. Joutsen-joukko lensi heidän ylitse. Siivet suhahтели, heillä oli niin kiire; riemuhuuto lajajhti; he olivat matkalla pohjoiseen. — Nuorukaisen sydän sykähhti, filmäin kirffaus soaistui, hän wakeni ja istui synkkänä.

„Mitäs sinun taas on armas Antonio; josko pilwi taas on peittänyt Pohjantähteni loisteen? Mitäs sinä suret kun koko luonto autuaana riemuitsee?“ — Nuorukainen wiittasi joutsenia ja wirffoi: „Katso noita; he rientävät Pohjaan, ja minäkin olen Pohjan lapsi.“ „Pohja, Pohja“, huokasi neito. „Mitä lumous Pohjassa on? Tässä on paratiisi, siellä yön ja pakkasen walta; tässä olet terwehden jällehen saanut, siellä sinut odottaisi kuolema. Tässä on sinulla lempi ja siellä“ Nuorukainen huusi: „Siellä on syntymämaa!“

Yhdestoista ilta.

Kuu haastoi: Mä mielelläni käyn lasten makukammareita katselemaassa. He lepäävät niin rauhallisesti, he hymyilevät unissaan niin autuaallisesti kuin lampi salon suojassa, jota ei tuuli koskaan pääse wellottamaan.

Kuule mitä kerran näin: ikkunan edessä oli kartiineja, mutta niillä ei ollut kylläksi leveyttä; niiden välille jäi pieni rako ja siitä tirkistelin sijaan. — Pöydässä sängyssään istui paitasillaan pieni poika. Silmänsä loisti, suu hymyili, posket hehkui. Hän oli niin autuaan näköinen. Kädessä oli hänellä hopeamarkka, ja sitä hän käänteli, katseli. — Se oli ensimmäinen raha, jonka omalla työllä oli ansainnut. Ryhtimaassa oli rikkaruohoa. Isä oli sanonut: „Ilmari, kettepäs tämä kuffaislawa hywin puhtaaksi, niin annan sulle markan!“ — Ja pikku Ilmari oli heti ryhtynyt työhön, koko iltapuolen oli hän lawan wieressä kyffinyt ja rikkaruohoa nyhdellyt, kikkellyt. Työnsä tehtyä oli isältä saanut markan, uuden uutukaisen hopeamarkan. Se kiilteli, kimalteli niin kirkkaasti, ettei sitä Ilmari kyllikseen saanut ihaalleeksi. Ei siitä ma'ata pannesakaan hennonut luopua; yhä vielä istui sängyssä, markka kädessä. Mitä jos äiti olis nähnyt että Ilmari vielä oli walweilla? Uni jo wihdoin alkoi painaa silmäluomia, näkö himmeni, pää hiljaan waipui tyhnylle, — Ilmari nukkui. Waan markastaan ei luopunut sittenkään; sitä piti, puristeli formissaan, ikään kuin peläten että häneltä aarteensa ryöstettäisiin. — Hän makasi lieheellä suin. Mitä hän unissa näki? Hän luultawasti ajatteli, mitä hänen mahdottomalla rikkaudellaan piti tehdä. Huulensa liikkuiwat, hän sanoi: „Se, Edward raukka, osta sillä leipää itselleis!“ Hän ojensi kättänsä; hopeamarkka kilahdi formista lattialle.

Woi lapsen tyytyväistä ja turmeltumatonta mieltä! Kenties tulee Ilmari kerran rikkaaksi, kenties mahdottoman rikkaaksi. Waan nostanewatko hänessä tuhannet koskaan enää niin wiatonta iloa, kuin tämä yksi hopeamarffa? — Ilmari ehkä tulee anteliaaksi ihmis-ystäväksi; hän ehkä tulee tuhansia uhraamaan ihmisweljiensä hyödyksi. Mutta saaneeo milloinkaan enää sitä autuutta maistaa, kuin koska ainoan roponsa päätti köyhälle antaa.

Kahdestoista ilta.

Ma tulen kosken rannalta, janoi kuu synteänä syysiltana: Ilma oli hirweä. Tuuli wiuhaeli surkeasti ja ajeli mustia pilwirepaleita taiwasta myöten. Kesän viimeiset lehdet karisiwat kellastuneena puista ja lenteliwät rauhatonna. Milloin wettä hetkeksi herkesi satamasta, tuli lumiräntää. Paisyunut koski möyryeli kauheasti ja nieli kitaansa wyörhyiä, mutaisia laineita. — Kosken rannalla seiso nuorukainen. —

Mä olin hänet tässä paikassa jo ennenkin kerran nähnyt. Silloin ei rajunnut syksyn myrsky; silloin oli tyhni suwi-yö. Hänen wieressään seiso silloin neito. Nuorukainen lausui: „Hurjaksi minua ihmiset sanowat ja hurja minä olenkin! Kuni tuo koski kallioita vastaan kuohuu myös mieleni; koskeksi olen luotu, en taida tyhnenä lampena lewätä! — Mutta katso, tuossa kosken pyörteessä on ihana saari. Joka paikasta näissä seuduin on ihmisen armoton käsi koi-

wikot hävittänyt ja kaatanut kaskeksi. Tuo saari waan rehottaa pyhänä, koskematoinna. Kosken wihainen wirta sitä warjelee. — Ole sä saarein, mä koskena ympärilläsi kuohun, käteni sinua halaawat ja ei mikään woi rauhaas häiritä!”

He oliwat viimeisen illan yhdessä; eron hetki joutui. Nuorukaisen oli maailmalle lähteminen. Koskena hän kuohui maille kaukaisille; hän wieri yhä kauwemmaksi. Hän käwi ihanoita rantoja, hän kierteli suloisia saaria — ja mielestänsä haihtui se saari, jota oli luvannut warjella. —

Monta vuotta oli kulunut. Nuorukainen oli satumalta tullut entisille tienoillen. Hänen mieleensä juohutuivat entiset ajat. Hän tiedusteli entistä kultoaan. — So oli rakas riutunut, liutu kuollut liikaan huoleen! —

Nyt seiso nuorukainen yksinänsä kosken rannalla. Tuuli repieli, hajotteli hänen tukkaansa; kylmää lunta satoi paljaalle rinnalle; hän ei siitä huolinut, ei tietänyt; — hän waan seiso ja katseli koskeen. — Mitä hän myrskystä huoli — hänen sydäntänsä wihlaili, repieli omantunnon myrsky: hän ei lumista, ei jäistä tiennyt — hänen sydämesjään oli kylmempi jää; hän ei yön pimeyttä huomannut — hänen sydämesjään oli epätoiwon synkeä yö; hän ei älynnyt karisewia lehtiä — hänen sydämesjään lenteli miettehet yhtä rauhatoinna. Hän waan katseli koskeen. — Väinehet kohoelivat tuni pehmeät polstarit, kuohu lenteli walkoisina höyheninä. — Nuorukaisen silmät loisti: „kas tuossa

ma saan lepoa, rauhaa! „Hän katosi kosken kuohu-
waan fitaan.“

Kolmastoista ilta 5).

Paljon, wirkkoi kuu, olen kuullut kehuttawan ruu-
suiin kauneutta, ja warsinkin sanotaan niiden kaune-
himpana olewan, koska kasteen pisara heissä kiiltelee
kuini timantti morsiamen otsassa. Näitä kuullessa on
sitä useinki mieleni tehnyt näkemään; waan juuri sil-
loin kun päivän koittaessa kaste luffihin laskeuu, täh-
tyh minun aina pois lähteä piilemään.

Kerran olen kuitenkin nähnyt koko kedon täynnä
ihanimpia ruusuja ja yhdesä niitä kastepisaran, kal-
liimman ja kirkaamman kuin ne, joista te ihmiset
kehutten.

Oli vielä talwi, mä tuljin lakean kankahan yli.
Päivällä oli siinä ollut wilkasta elämää; nyt se oli
autiona; — päivällä oli siinä kuulunut tykkien pau-
hina, woittohuutoja ja kaatuneiden walitus; nyt oli
kaikki ääneti. Se oli Siikajoen tanner. Palawalla
innolla oli tässä Suomen joukko tapellut kotimaan
eteen. Se rakkauden liekki oli talwen nietoksetkin saat-
tanut luffimaan; — mihin waan silmänsä loi, pais-
toi walkeiselta lumelta punaisia weriruusuja. — Tätä
katsellessani läheni neitonen tappelustannerta; hän as-
teli kuolleiden seasja; hän katseli, etsiskeli jotain —
ja viimein lankefi polwille nuoren kaatuneen sotilaan
wiereen. Sen kupehesta oli punaisia ruusuja walunut
lumelle. — Neito häntä katseli ja hänen filmistään

herui khynefpifaroita; ne tipahtivat weriruusuihin lumella. — Rah se oli kallehin laste kaunehimmasfa ruusujsfa!

Reljästoista ilta.

Silmäni kohosivat taiwaasen wanhaa ystävääni katselamaan. Hän jo oli nousfut, waan ei kumottanut kirkkahaasti. Taiwas oli täynnä pilwenmöhyhiä, jotka kyllä ei häntä tainneet kokonaan peittää, waan kuitenkin himmensiwät walonsa. Minusta näytti kuin olis kuu niistä pyrkinyt selwälle; se yritteli, se ponnisteli. Se yritteli minulle iloisesti hymhellä, se yritti lempeästi puhua, waan pilwiä aina tuli wäliin ja hymhynsä wäantyi surkeaksi irwistelyksi, puheensa katkaantui huokaukseksi. Wiimein tuli suuri, paksu pilwi ja peitti kuun kokonaan.

Ystäväparka, arwelin siihen; samaten kuin sinun käypi monen ihmisraufankin. Se hartaasti haluaisi olla kaikille weljilleen lempeä; mutta kun synkät pilwet hänen sydäntänsä pimittää, niin wäantyy hänenkin hymhynsä ja katkaantuu hänenkin puheensa. — Eheä sydän on siileä, sit' on hyvä kätellä; mutta särkynehen sydämen sirpaleilla on teräwät reumat, pistäwäiset kärjet, — ten woipi estää ett'ei ne joskus sen kättä leikkaa, joka siihen koskee!

Viidestoista ilta.

Kuu jutteli: Sen harjun niskoilla, joka Taunus nimisenä, Reinwirran rannoilta lähtien seurustelee Mainwirran pohjaiswarta, näkyy puolihajonneita muureja, huoneitten raunioita, hautakiwiä latinaisin kirjoituksineen j. m. s. Jos kysyt mitä se on ollut, niin kuuluu vastaus: se on Romalaisleiri. Ikään kuin hautakiwi nurmen alla nukkuvan miehen muistoa jällyttää, niin nämät jäänöksetkin johtawat mieleen sen ajan jolloin Roman maailmawalta ulottui tähän saakka.

Minä hywinkin muistan kuinka tässä oli Augustus keisarin aikoina. Silloin käwi Romalaiswallan raja Taunusharjua pitkin, ja tämä leiri oli rakettu esteeksi Germanian metsikköjen ryöstöretkille. Kaksi legionaa oli tässä majassa. Wahwat wallit sulkiwat sisällensä awaran neliskulman, joka kartanoineen, katuiineen näytti pieneltä kaupungilta. Sotawäen majat oliwat sawesta, mutta päälliköt asuiwat komeissa kiviwifartanoissa.

Ufoimmasta ja komeimmasta kuului riemullista helinää. Ma katsahdin sisään. Siihen astuttua ei olis suinkaan luullut olewanja metsikköjen maassa, aiwan silloisen „maailman“ rajoilla. Siinä huikaisi silmiä romalaisen sivistyksen koko komeus ja koreus: marmorapielet laen kannattimena, mosaiikkia seinissä ja permannossa, ihanoita weistokuvia joka nurkassa. Pöytä oli täynnä herkkuja kaikilta maailman ääriiltä ja Falernon wiini waahtoeli taiteella waletuisia am-

forissa; penkit pöydän ympärillä oliwat peitettyt kalleilla purpurakankailla. Kullakin penkillä loikui, pää vasemman käden nojassa, kolme miestä. Korwia miellytti suloinen soitto ja filmiä ihastutti ihanain impien hempeä tanssi.

Ylipäälliköllä oli pidot äsken päätetyn onnellisen sotaretken vuoksi. — Hän nyt kohosi penkiltään, tähtätti maljansa uudestaan ja lausui:

— Kaswakoon ja kukoistakoon Roma ijästä ikään! Hallitkoon armollinen Augustomme onnella alamaisiansa, joita on enemmän kuin hiekkaa rannoilla ja kuin lainehia meressä. Waltansa on jo nytkin ääretön: tuskin alenee aurinko sen länsi-rajoille, niin jo jälleen alkaa nousta itä-ääreltä. Herkuleen pielihiin saakka, misjä maailman rajana Okeanos wirtaa — Induswirtaan, josta uljaan Aleksanterinki tähtyi kääntyä jäljilleen, — Aetiopian tulikuumiin hietiköihin saakka — on pian koko maailma Roman käskyjä kuulemassa. Minoasti tää furja Germanian korpi eroittaa meidät Pohjan äärimmäisistä peristä, jossa hyyhtywän meren aallot warkalleen loiskiwat Thulen jäisiä kallioita wastaan. Mutta kerran on Roma paisuwa koko maailman waltiaaksi! Pian on tämä korpin kufistettu jalkojemme juureen! Pian saawat sen kesyttömät metsikötkin maistaa, kuinka Romalaisen ruoska orjan selkälähaa hywäelee! Nuot furjat, jotka eiwät mieswomalla yksinään tykene maatansa warjelemaan, waan wiewät naisiakin tappeluun! — „Olettekos“, lisäsi hän kumppaniensa puoleen kääntyen, „olettekos weljet nähneet sitä hurjaa naisleijonaa, mikä muiden joukossa on joutunut wangiksi? Se pitää haettaa tänne, että

„Saijimme wertaella Pohjan karhuttaren kontastelemista, näiden gazelli-säärysten Idän keijukaisten tepasteluum.“

Samassa taputtikin hän käsiä orjalle merkiksi ja käski hänen noutaa sen wangitun neidon. — Pian talutettiin sijn jalon waan huimannäköinen neito: hiukset waluiwat hajallaan olkapäille, waatteet riippuiwat repaleina rinnoilta, kädet oliwat selän taa sidottuna; silmiä waiwutti enemmiten häpy maahan, mutta wälistä kohosiwat salamana wälkähytellen ympäri seura. Siinä leimauksessa paloi epätoiwoa, paloi wihaa ja kesytöntä huimunta.

„No hemppukani, Brunhilda, Gunilda tai mikä nimesi lieneekin,“ sanoi ylipäällikkö, „etkös minun ja näiden korkeasukuisten herrain ihastukseksi tahtoisi meille näyttää kuinka karhuttarenne polwia notkuttelewat?“

Wanki ei ymmärtänyt puoliakaan sanoja, waan suun irwistys kyllä ilmoitti hänelle, että se oli häwäistystä. Koko ruumiinsa säwähti ja entisiä huimempi silmän isku säihkyi ripsien alta. Urwaamattomalla woinain jännityksellä katkaihi hän siteensä ja seisoi wapaana, Furian eläwänä kuwana, säikähtynein, miekojansa tapalewien Romalaisten edessä. Mutta hän ei karannut kenenkään päälle; hän waan nosti kädet ja silmät taivaasen päin ja lausui haltioissaan:

— „Silmäni sumun puhkaijewi, joka peittää tulewat ajat! Rah maailma kääntyy mullin mallin!“

Tuho mahtawan tulewi,
Kurjan koittaa kostopäiwä.

Ma näen — — ma näen — — Roman muurit murtuu — — hurja vihollinen wyörhy sisään — komeat kartanot owat ilmitulesja — aarteet rhyöstetään, riistetään — miehet waipuwat weriinsä — waimot ja lapset wiedään orjuuteen! — Kadonnut on Roman komeus ja waltansa wyörhy kuni nietos wuorelta wyörhy laaksoon sulamaan! — Ja Germania riemuitsee wapaana, se loistaa Roman woittajana!”

Sen sanottua neito ikään kuin heräsi unen horrokfista ja lausui: „Germanian wapaata tyttäätä ei saa häwäistä kuni halpaa orjaa. Kun ei muu auta, niin auttaa rauta!” Samassa tempasi hän, ennenkuin kenkään kerkes estämään, tikarin lähimmän miehen wyöltä ja pisti sen sywälle rintaansa.

Hämmästyksissään seisoivat Romalaiset kaatuneen ympärillä. Riemu oli paennut sydämistä ja synkkä aawistus painoi mieltä. Germanian naiset oliwat mainiot ennustustaidoltaan. Mitä jos tämä tulewan ajan jalaisuudet oli ilmoittanut? Mitä jos Roman tuho hetki todellakin oli lähenemässä?

Kuudesta ilta.

„Dietfos,” sanoi kuu, „kähnyt muutamassa noita ikiwanhoja kaupunkija Saksanmaalla. Uusi kaupunki lewein katuineen ja komein kartanoineen loistaa sinulle, ensin sisään tullessas, joka haaralta vastaan; mutta menepäs kerran kaupungin sydänpaikkoihin, niin luolet itjes muutetuksi muutamia vuosisatoja taammaksi. Uusi kaupunki waan ympäröipi ja peittää wanhan niin-

kuin pulieraus wanhoja huonekaluja. Kummastuksella katselet noita kapeita katuja, noita sopeita solia monimutkaisin louferoineen, noita kartanoita, joiden joka ylliferros aina kurfistelee wähän ulommaksi kadulle päin kuin alempansa, niin että paikoittain melkein kaartuvat katoksi kadun yli, ja asujat milt' eivät aamuisilla woi terwehtiä naapuria käsiä pudistamalla.

Mutta on monessa näitä kaupunkoja eräs osa, jossa tämä wanhanakuinen luonne on vielä näkyvämpi, — se on Suutalaisten kottieri. Siinä owat kadut vielä kapeemmat, solat vielä supeemmat, ylliferroset owat kurottuneet niin kelle toisiansa, että melkein kokonaan estävät päivän paistamasta. Näillä kapeilla kaduilla tuskin pääset liikkumaan, niin täynnä owat kaluja ja ramua, niin täynnä tunkewia, rähi-sewiä, kaupittelewia ihmisiä.

Tämmöiseen Suutalais kottieriin Frankfurtin kaupungissa uskalsin kuitenkin pistähtä vuonna 1196. Muualta kaupungissa kuului vielä kansan hälinää ja rähinää, mutta Suutalaiskottierissa oli hiljaa kuin haudassa. Tuskin näkyikään ketään liikkuvan kaduilla, joiden suut wahwoilla rautakahleilla oliwat suljetut. Kulkieksaan erästä huoneriwiä myöten, seisahdun silmäni kurjannäköisen kivihuoneen eteen, joka wanhuuttansa jo oli aiwan kallellaan. Skunalunkut oliwat tiwiisti kiinni pantuna, niin että tawallisen silmän olis ollut waikea edes huomata waloa niiden sisältä; mutta mistä raosta ei säteeni suikahda! — Sisällä oli aiwan toisellainen näkö kuin ulkona. Jos huone ulkoa oli kurja, niin sisältä oli mitä komein. Lattiassa

pehmoisia mattoja, ylt'ympäri seinien kalliilla kankaalla werhotut sohvat, laesta riippui kultawitjoissa lamppu, jonka hywänhajuinen öljy walaisi koko kammarin. Berhe oli ruoalla. Parhaalla istuimella istui wanha mies mustassa samettikauhtanassa, kaulassa raskaat kultawitjat; molemmin puolin istuivat lapset pitkässä sarjassa; werewiä nuorukaisia ja kauniita naisia, hekin kailki koreissa puuvuissa. Kultawadeista ja ruukuista syötiin ja juotiin herkkullisesti.

Wanhuksen mustat filmät loistiwat; hän lausui ylpeästi: „Anna noiden Nazarilaisten haukkua ja halweksia meitä; me olemme kuitenkin Jumalan oma kansa, jota hän yli muiden rakastaa, jota hän kaitsee ja rawitsee. Josko isällinen kätensä meitä wälin rauhaiseekin ja antaa wihollisten kouriin, niin on hän meidät kuitenkin wiimein johdattawa voitolle ja kukistawa wiholliset astinlaudaksemme. Jerusaleml, oi pyhä kaupunki! Sinä kyllä olet häwitettyä, ettei kiweä ole jäänyt kiwen päälle ja kansas onpi hajalla wainolaisien maisissa. Mutta samatenkuin Jumala salli että Juoseppi myötiin orjaksi Egyptiin, siis että siellä tulis Pharaonin sijaiseksi, niin piti koko kansammekin häwityksen kautta tulla hajotetuksi ympäri maailman äärten, juuri sen wuoksi että kohoaisi kailkein muiden herraksi ja haltiaaksi. — Mitäs noista Nazarilaisista, noista ylpeistä papeista, noista uhkeista ritareista, noista maan matelijoista, heidän talonpojistaan — kailkihan ne jo nytkin owat meidän käskyläisiä, meidän orjiamme! Rahattamme ei ne pääsis liikahamaan mihinkään. Ja siitä täytyy heidän pantiksi antaa wiljawat wainiot ja

wiinamäkensä, antaa komeat linnat, jopa halvat ruumiit ja sielunjakin. Kaikki, kaikki on meidän omamme, ja Israeli orjuudessa, kurjuudessaan polkee maan matkaintien päätä!" Wanhuksen filmät, hänen niin puhuessaan, paloiwat tuimalla tulella ja tulta säihkyiwät kuulijoidenkin filmät. Ukko jatko: „Nyt juuri suoriuwat he menemään Mahometin uskolaisia vastaan, joiden saastuttawissa käsisä on lupauksen maa. Anna niiden mennä, anna koirain weren wuotaa wirtana! Sitten kun orjat työn owat tehneet, tulee herra hdydhy perimään. — Ja kerran kun ikäwöittyy Messiaamme joutuu taivaallisin sotajoukkoineen, silloin Israelin kansa heittää päältään tämän halwan puwun, jolla se kuminkuuntansa peittelee, — silloin koittaa koston päivä!" —

Wanhuksen viime sanat näkyiwät koston peikot herättäneen unestaan. — Kadulta kuului meteliä, tuhansin äänin karjuttiin: Kuolemaa Suutalaisille! Kuolemaa Wapahhtajan murhaajille! Murhaa kristityn hien imijöille! Murhaa niille, jotka lapsiamme warastawat ja teurastawat pääsiäislampaijji! Tappakaa, polttakaa! Ukkaa armahtako lastakaan äitinsä kohdussa!

Waalistunein kaswoin kawahtiwat kaikki istuimistaan; lapset ja waimot parkumaan, nuoret miehet aseisin; mutta ukko lausui: Israelin Sumala kansaansa wielä kerran koettelee; aikamme ei wielä ole tullut; paetkaamme pakanoita!"

Miin sanoen tempasi hän seinän komerosta lippaan kalleimpine aarteineen ja sitten riennettiin salaportaita

alas Mainjoen rantaan, missä heillä oli wene. — Mutta autioiksi jääneesen kammariin tunkeusi wäki-joukko, kaikki raastettiin ja riistettiin, haaskattiin ja hakattiin. — Sa kun aamupuolella jätin Suutalaisforttierille jäähywäiset, ei siinä näkynyt muuta kuin tuhkaa ja raunioita ja werta. Se oli niinkuin prohwetta Esaias sanoi: Maanne on kylmillä, kaupunkinne tulella poltettu; muukalaiset sywät peltojanne omain silmäinne edessä ja ne owat autiona kuin wihollisten häwittämät. Mutta mitä vielä on jälellä Zion=tyttärestä, on niinkuin maja wiinamäessä, kuni wartian majanen pellolla.

Seitsemästoista ilta.

„Ma tulen Delawarejoen rannalta, sanoi kun. Siellä seisoo tuuhean waahteralehdon suojaessa soma talo. Se on tiileistä rakennettu ja seiniä myöten kaswaa muurattiköynnöksiä niin tiheään, että niiden peitosta ikkunat waan pillistelewät niinkuin filmät naamuksesta. Talon ympärillä on kuffaislawoja ja etempänä kauniit pellot ja niityt pensasaitoineen. — Kas semmoista on amerikkalainen farm. Se on toista kuin teidän maan hirsihökkelöt ja seiswas=aidat.

Wähän matkaa asumahuoneista seisoo wanha aitta. Se on pölkhyistä kyhätty, ja turtaunut, mustennut muotonsa osoittaa selwästi sen olewan perintöä niiltä ajoilta, kun ensimmäiset uudis=asukkaat tänne asettausiwat. Sen yliselle on talon wäki korjannut wanhaa ramua pois jaloista. Minä sitä rupefin tarkastele-

maan ja mitä wirkat, jos sanon että muun seassa keffin wanhan kanteleen missä kuitenkin vielä näkyi pari katkennutta waskikieltä. — Kanteleenko! huutanet naurusasuin, kaikkia tuon wanhuksen heikot filmät owattin näkewinänsä! kuinka olis Suomen kantele joutunut amerikkalaiseen taloon? — Olipa kuitenkin, ja siitä waan näkyy, että maassa, maailmassa on paljon teihin koskewia asioita, joista ei teidän Suomalaiusten filosofia vielä ole saanut wihä.

Minä, näet, olen tässä samassa paikassa kähnyt 200 vuotta takaperin. Silloin oli nykyinen wanha aitta korkeammassa wirassa, se oli uudis-asukasten asumahuoneena. Siihen aikaan peitti korpi vielä suurimman osan nykyistä wiljawaa laaksoa. Yhdessä kohdin oli kuitenkin jo metsä kaadettu. Siinä näkyi sakeassa sawussa liikkuvia olentoja. Mustuneena, hiestyneenä wiertelivät suuria, kytewiä pölkkyjä maata myöten. Ja kummastuksella katseliwat sitä outoa menoa heidän hollantilaiset naapurinsa.

Talon wanhaa ukkoa näissä töissä et olisi nähnyt; hän niihin ei enää kynnnyt. Päiwät pitkät istuskeli wanhus ruuhessaan järwen tynnyrsellä lahdella; hän oli onkiwinansa, mutta saalista ei sattunut paljon. Ukko kökötti sywisjä mietteisjansa eikä huomannutkaan, kuinka kalat nykieliwat syöttöä. Mietteheensä oli kaukana, aiwan toisella puolella awaraa waltamerta, noissa Sawon synkissä saloissa, missä hän oli syntynyt ja toiwonut saawansa lewätä viimeistä lepoa. Koska Kristiina kuningattaren kehoituksesta hänen lapsensa muuttiwat tänne, oli hänkin heitä seu-

rannut tähän onnen luvattuun maahan, mutta wanhaa honkaa ei käy siirtäminen niinkuin nuorta wesaa; monta sydänjuurta katkeaa, ja se uudessa paikassa kituu kitumistaan kunne kuuuu.

Pyhä-iltana tässä talossa oli iloista melua. Viiksejistä ruotsalaisista ja hollantilaisista taloista käwi usein nuorisoa wanhan „Finuin“ farnilla, missä aina oli wieraan waraa. Talon siniilmät eivät suotta olleet Suomen sukuperää; ne olivat suloudellaan kokonaan lumonneet nuorten miesten sydämet. — Siinä soitettiin, siinä tansittiin, siinä riemasteltiin kaikella tawalla. Mutta ukkoa ei nähty yhteisissä iloisissa sen enempää kuin töisäkään. Hänestä oli kaikki outoa siinä menossa: wieras mieli, wieras kieli. Hän waan istui yksinänsä saunakodassa ja lauleli itseksensä noita kansansa ikirunoja, joita oli kuullut kotimaassa,

Piimäsuuna pikkaraisna
Maitopartana pahaisna.

Kolmas vuosikata jo wieree wanhuksen handan ylitse; hänen lapsensa muukalaisten joukossa unhotiivat kotikielensä; lasten lapset sitä tuskin oliwat tunteetkaan. He muuttuivat Ruotsalaisiksi, sitten Hollantilaisiksi, viimein Englantilaisiksi, ja nykynen polwi ei muistakaan enää mistä alkuperästä owat lähteneet. Mutta ukon kannel säilyy vielä unhotettuna, tuntematonna muun rannun seassa wanhan aitan pölyisessä nurkassa.

Kahdeksastoista ilta.

Kuu yhtenä iltana oli sywisjä mieliliikutuksissa; minä luulen kynneltä kiilteli sen silmässä; se lausui:

Nuorien rakkaudesta owat teidän runoniekkojenne laulut täynnä; sitä ylistellään, sitä ihaellaan, sitä kuwataan kaikkein ihanimmilla vertauksilla. Silloin muka veri suonissa kuohuu wälewästi kuin kewäinen puro, silloin sydän on lauluja ja kulkia täynnä niin kuin kewäinen lehto. — Mutta wanhojen rakkaudesta eiwät ne tiedä laulaa sanaakaan, taikka jos sen tekevät, niin se on pilkkaamalla. Minä usein olen arwellyt mitä siihen lienee syynä. Nyt sen luulen käsitäneeni; runoilijat ottawat wertauskuwansa luonnosta, he pukewat ajatuksensa ja tunteensa mitä suloisimpaan maalliseen muotoon. Mutta wanhan awio-
parin rakkaus ei ole enää „tästä maailmasta“, siinä jo on alku sitä perin puhdasta, hiljaista lempeä, jolla autuaat taiwaassa toijiansa kohtelewat. Ja sentähden ei jille runoniekka löydäkään sopiwaa wertauskuwaa luonnosta. Wanhuuden lumiset hiukset ja lakastuneet posket kuuluwat syksyyn, mutta hiljainen ja kuitenkin wälewä lemмен liekki niiden rinnassa, sitä ei luontetaidakaan kuwata.

Kuule nyt mitä juttelen: Pappilasssa oli ollut juuri melu ja hälinä. Oli wietetty wanhan kirkkoheran ja hänen rouwansa kultahäitä. Lapset ja lastenlapset oliwat tietysti tässä juhlassa kaikki olleet ko'olla, ja niitä oli, tiedät, jommoinkin joukko; sen lisäksi oli liikettä ja kaukaa ystäviä tullut wanhan oiwa kirk-

koherran kunniaksi, ja piha oli ollut täpötäynnä seurakuntalaisia, jotka rakkaalle sielunpaimenelle tahtoivat onnea toivottaa. Nyt, puoli-yön aikana oli hälinä hälwennyt ja wieraat eronneet, waroen ettei kowin pitkällä walwottamisella wanhaa parikuntaa wäsytetäisi. Nyt istuivat wanhukset kammariissaan kahden kesken, ja silmistä loisti hiljainen autuus.

„Wiisikymmentä vuotta!“ lausui hiljaisella äänellä kirkkoherra, „wiisikymmentä vuotta! Pitkältä se aika näyttää matkaan lähtiesä, mutta perille pääsneestä on se niinkuin yksi hetki. Wiisikymmentä vuotta on nyt kulunut siitä päivästä, koska herralta rukoilimme siunausta liittoomme, — ja siunaustansa Hän on runsaasti muodattanut päällemme. — Wälin suoden pilweä, wälin päivän paistetta, on hän meitä armon kädellä taluttanut näille päiwin asti. — Muistatkos vielä, armas toweri, kuinka waiwoja ja puutetta pelkäämättä, tulit löyhän kappalaisen matalahan majahan? — „Eipäs siinä matalassa majassa tuntunutkaan puutetta,“ wastas rouwa miehensä kättä puristellen, „kun lempeillä sanankuulijoilla kirkolle tullessaan aina oli pikku tuomisia rakkaalle sielunpaimenelleen.“ — „Ja muistatkos kuinka sitten Sumala liittomme siunasi ja millä ilolla otimme esikoisemme vastaan?“ — „Ja sitten kuinka noiden armaitten pienten leipähiirein karttuessa leipä toisinaan kuitenkin kowin hupeni korista, ja kuin monta yötä walwoimme neuwoa pitäen, kuinka ne kaikki saisi koulutetuksi ja kaswateutuksi“ — „Mutta kuinka“ kerkesi kirkkoherra kesken puheen, „hädän juuri pahimmallaan ollessa, kappelimme

lohkaistiin eripitäjäksi ja minä pääsin sen ensimmäiseksi tirkkoherraksi." — „Ja siitä seurakunnasta et sitten ole tahtonut luopua, vaikka sinua on tahdottu paljon runsaammille leipäpaloille." — „Olihan minulla tässäkin tarpeeksi, ja olisi ko lisätty palkka woinut minulle palkita sen rakkauden, jolla wanhuudesta tutut seurakuntalaiset minua owat kohdelleet?" — „No sitten wähitellen läksiwät peippojemme kodostaan lentoon ja nyt heillä on omat pesänsä. Minä kyllä olisin suonut että esikoisemme pappina olisi Sumalan warfinaisena palvelijana, mutta saarnaahan hän luonnontutkijanakin Sumalasta, kun luoduissa selittää Luojan kaikkiwaltaa ja lempeä." — „Niin, niin. Runsas on Herran armo ollut meille ja elämämme on ollut rauhallinen ja suloinen kuin sunnuntai-aamu. Mutta niinkuin lapsi pehmoisestakin kättyestä pyrkii hellän äitinsä helmaan, niin sielumme jo tästä halawoipi Luojansa luoksi, itäwöitsee Isän kotihin." —

Wanhukset sitten laskiwat lewolle ja minä läksin edellen. — Seuraavana iltana kuljin taas pappilan siwutse. Ikkunat oliwat walkeilla hursteilla peitettyt. Ma tirkistin sisään. Wuoteella makasi wanha parikunta liikkumatonna, kalpeissa kaswoissaan Sumalassa nukkuneen rauhallinen näkö. Oi autuas elämä, autuas kuolo!

Yhdeksästoista ilta.

Eileen oli Dresdenin teateri ollut täpötähynnään, kaikki istumasijat oliwat edeltäkäsin olleet tilatut ja kenen ei semmoista ollut onnistunut saada, oli edes

pyrkinyt seinäwieresessä seisomaan. Sillä se mainio Pohjan satakielinen, Jenny Lind, oli taas kerran luvannut laulaa. Kun hän sitten oli tullut laulamaan, oliwat kaikki pidättäneet henkeänsäkin, ettei haihtuisi pienintäkään säweltä, ja laulun perästä oli käsiä niin taputeltu ja browoa huudettu, että seinät tärisivät.

Jenny'n huulilta sinä iltana ei kuitenkaan kuulunutkaan noita kouluksa opittuja rallatuksia ja monimutkaisia liwerryksiä, jotka muulloin aina teateriyleisöä ihastuttawat. Hänen laulunsa oli ollut yksinkertainen tehtolaulu, jommoisia joka talonpojankin waimo osaa laulaa lapselleen. Waan kuitenkin ei ollut Jenny'n laululla koskaan ennen ollut sitä lumouswoimaa. Kaikki nuot koreat ryökövät ja pöyhkeät rouwat, nuot pönäkät upseerit ja läpiwiisaat oppineet tunsiwat sydämesjään niin ihmeellisen tunteen, jota eivät ymmärtäneetkään mitä se oli. Ryökövät unhottiwat ihanat poskensa, rouwat naapuriansa waatteet, upseerit lornjettinsa ja oppineet suuren wiisautensa. Kaikista tuntui sinä hetkenä ikään kuin eivät olisiikaan sitä perin siiwistynyttä, sitä „wiiniä,“ korkeasukuista herraswäkeä, mitä oliwat, waan ainoastaan ihmisiä eikä mitään muuta, semmoisia säädhyttömiä, arwottomia ihmisieluja, kuin äitin polwilla oliwat olleet. Tarkemmin tutkien olisi lenties hawainnut että monelta oli kokonaan unhottunut olewanja luonnon herra, olewanja kaikki punnitsewalla ja tutkiwalla järjellä warustettu ihminen, waan että sydämesjään tuntui ikään kuin olisi waan ollut pikku lintunen lehdossa, joka ei osaa muuta

kuin nöyrästi nauttia Luojansa lahjoja ja niistä kiitosvirsiä wiferrellä.

Laulu loppui, esirippu lankes, kuulijat wähitellen tulivat jälleen koreiksi ryökynöiksi, pöyhkeiksi rouwiksi, pönäiksi upsiereiksi ja läpiwiiſaiksi oppineiksi. He läksiwät kotiin, ihmetellen mielessään, mikä siinä laulussa heidät niin oli woinut lumota.

Mutta minä sen tiesin. Usein olin ennenkin kuulut tätä samaa laulua Zenny Lindin huulilta. Minä olin nähnyt hänen lastansa liekuttawan, ma olin nähnyt kuinka se pikku suurin filmin katjeli äitiänsä ja sille ojenteli käsiänsä; ma olin nähnyt ilon loistawan äitin filmistä ja äitin rimman kohoelewan puhtaimmasta tunteesta. — Eileen teaterissa hän oli muistanut pienen poikansa, sille oli hän laulanut, sille ruitutellut, ja se ihmeellinen lumouswoima, minkä kuulijat oliwat tunteneet, waan jota eiwät hymmärtäneet, — oli ollut äitin rakkaus, kaikesta maallisesta rakkaudesta ylin ja pyhin.

Selityksiä.

- 1) Guß (Tšechin kielessä Guß) merkitsee hanhea.
- 2) Niinkuin tietty on, asun Karjalaisia kummin puolen Suomen rajaa. Milloin sotaa oli Ruotsin ja Venäen välillä, he aina kävivät toisissaan hävittämässä.
- 3) Wienan (Dwinan) suussa asui muinoin Suomalaisia, joita Skandinawilaiset sanoivat Bjarneiksi ja Venäläiset Tšudeiksi.
- 4) Ett'ei tässä kuvattua tapausta sanottaisi mahdottomaksi pyydän lukijaa muistamaan kuinka muutamia vuosia sitten Wangerogensaari peräti hävisi; pienempiä luotoja niillä rannoilla nielee meri joka vuosi.
- 5) Ett'ei tätä kuvaa luultaisi varastetuksi, täytyy minun mainita, että se kirjotettiin juuri vähää ennenkuin lästini sain "Veteranen" kalenterin, jossa on prow. Eghnaeus'en aiwan samallinen kuvaus "Nosorna om wåren 1808".

Suksimiesten laulu.

Mlös Suomen pojat nuoret,
 Mlos sukset surwaiskaa!
 Lumi peittää laaksot, wuoret,
 Hyw' on meidän luifuttaa!
 Jalka potkee,
 Suksi notkee —
 Sujuileewi sukkelaan!

Heräs tuuli tuntureilla,
 Vehahtihe lentämään, —
 Sukkelat on sukset meillä, —
 Lähtään weikot liistämään!
 Saishan koittaa
 Kuka woittaa,
 Sikö tuulta saawuttais!

Koti kontion on tuosja,
 Siihen sukset kääntäkää!
 Hawuin alla korpi-suossa
 Wanhus nukkuu röhöttää. —
 Kuules ukko,

Owes luffo
 Michisjä jo murretaan!

Kohoaapi kämmenille
 Metsän kuulu kuningas. —
 Lähtään otso painisille,
 Tässä löhdät wertojas! —
 Hammasluske,
 Keihäsruske
 Raikuttawi forpea.

So on karhu kaatumunna; —
 Keihäs sattui rintahan; —
 Ukko nukkui uupununna
 Sikehinta untahan. —
 Miemuellen,
 Soitatellen
 Wiekää saalis kotihin!

Waan kun weriwainolainen
 Suomehemme rynnättää,
 Silloin saalis toisellainen,
 Weikot, meitä hiihdättää.
 Käsi sauwan,
 Toinen rau'an
 Teräväisen tempoa.

Werihinsä kohta näänthy
 Auka meitä wastustaa,
 Kenpä pakosalle käänthy,

Hurtti=ukko.

(Runeberg'in mukaan.)

Tarinoita kuului nuotiolla
 Hurtti=ukko kun tulj parwehen;
 Monet illat istui puoleen yöhön
 Tuttujansa kertoen;
 Sytytellen kärsäpiippua,
 Unhottain sen, tulta saatua.

Kolmas Kustawi hänest' olj miesi.
 „Sepä ottel' kansja Wenäen!
 Sotamiehillä olj toinen aika
 Silloin kuin tää nykhyinen!
 Kuningas ei wertaan säästännyt,
 Piilosja marsalkkikin on nyt!“

„Disit herransa waan muistanunna,
 Miehen kunnia min waatiwi,
 Käsiest' ei ois woitto luikahunna;
 Kawaluuspa Kustan surmasi.
 Niinhän aina kostaa maalima —
 Sääl' on kuningasta semmoista!“

„Anjalassa kapinoitsijoille,
 Puheensa kuin' oli leppiä!
 Pii, kapraali, nykäs häntä kylkeen:
 Laukaisenko tykkiä?
 Ei, niin hälle vastas kuningas,
 Älä vielä, malta aikoas!”

Yhä semmoisia tarinoiden
 Ukko istui tulen ääressä.
 Harmaisena tukka liehui päässä,
 Posti wiel' olj werewä.
 Nuorra joukoss' astui Kustawin,
 Nyt olj tullut Drawaisihin.

Ennen suurta tappelua siellä
 Yötä hongikossa wietettiin.
 Harwa unta sai, waan Hurtti wanha
 Waipunut olj nukuksiin.
 Muulloin aina walppain walwomaan
 Ennen muit' olj mennyt makaamaan.

Utaa to' olj hetken istuskellut
 Hongan tywehen nojassa päin;
 Pannen piippuansa walitellut,
 Että sota käwi nurinpäin;
 Sanoi ruvenneensa miettimään,
 Paon kuinka saisi päättymään.

„Kaihin aijoin“, niinpä ukko lausui,
 „Meit' on taiwutettu juoksemaan!”

Paettu on pohjaanpäin jo ferta,
 Sinne taaskin sanotaan.
 Pako, muut' ei ookaan neuvoiksi —
 Tempo tiesi kunne päättywi!"

„Suomenna kun tappeluhun mennään,
 Niwon toista neuwoa pitää.
 Juoskoon kell' on notkeampi jalka,
 Mie en jaksakaan enää.
 Hurtti häwetä jo alkaa nyt
 Ett'ei kauwan ennen wäsynyt!"

Pakohon enään ei ukko lähde,
 Neuwon keksi ruumisraukalleen:
 Paras neuwo kun ei wiitfi juosta,
 Pysähtyä paikalleen!
 Mutkan sen ken omppi oppinut
 Paeta ei koskaan tarwinnut!"

Sen sanottuansa oli pannut
 Ristihin kätenjä rinnalleen;
 Sitten puuta vasten, misjä istui,
 Hiljaan waipunut uneen,
 Huoletoinna hymyten
 Luteen neuwohonsa luottaen.

Toisna iltana olj Suomen joukko
 Wiime tappelussa voitettu;
 Wiime woiminsa olj ponnistellut,
 Woimansa olj sorrettu.

Kuni aalto rantaan murtunut,
 Pohjaanpäin olj taaskin marssiinut.

Missä kulki suru silmissänsä,
 Mielin synkkä rauhatoin,
 Huolta huokaeli joka rinta,
 Hurtti waan olj huoletoin.
 Missä joukkonsa olj hajonnut
 Siihen ukko oli nukkunut.

Siinä nukkui kuni Kustawista
 Muistot haihtuneet ois mielestään;
 Makas siinä unta siikämpää
 Kuni wiime yölläkään,
 Huoletoinna hymyten
 Uuteen neuwohonja luottaen.

Lumifateella.

Lumia lentää
 Nistin ja rastin,
 Veikkiä lyhden ja
 Taistellen;
 Waan wäshyneenä
 Waipuwat wiimein,
 Rauhaa etsien,
 Powehen maan.
 Aurinko kumpu
 Kewäinen kutsuu,
 Pilwikk' ilmahan
 Haihtuwat taas!

Ihmiyet myöskin,
 Maailman lapset
 Raatawat, lempiwät,
 Taistelewat;
 Waan wäshyneenä
 Horjuwat hantaan
 Huolista, töistään
 Lepäjämään.

Herran kun kutsuwi
 Herransa ääni,
 Henkinä nousawat
 Taiwahasen.

Lemmen aamu.

So waipunut ol' sydämeni toivo, —
 Kuin yö ol' mielein synkeä ja musta
 Ja tunnon aallot epäilyksen jäisjä!

Mä tulin luokses — postes punastuiwat! —
 Se oli lempein armas aamuruoko!
 Ja toivo heräs jälleen sydämesjain.

Ja säde kirkas säihkyi silmästäsi! —
 Se oli lempein ensi päiväkoitto!
 Ja pimeys sydämestäni haihtui.

Sä sanan yhden wirkoit ainokaisen! —
 Ja lemmen päivä kohos kokonansa!
 Ja niefokset mun sulsi sydämesjain.

Warpunen.

Jos ruikutella woisin
Ma kielin sataisin
Tai kiurusena oisin
Kohoowa pilwihin, —

Ma aina kiitteleisin
Suloista Suomea,
Ja Jumalalle weisin
Ma huokauksensa.

Hän silmät ehkä loisi
Myös meihin raukkoihin
Ja päivän paistaa soi
Saloihin synkkihin.

Ei ääni mulle suotu
Do satakielisen;
Heikoksi siipi luotu
Ei kannu taiwaasen.

Waan laulustani kuiten
En huoli wai'eta,

Kun ääni lintuin muitten
Ei kuulu talwella.

Parempii laulajoina
Kewäällä kun tulee,
Niin kuunnellesaan noita
Jo warpu waikenee!

Meidon tunnus.

(Käännös Saksasta.)

Ohana oli iltanen,
 Me käyskelimme niityllä;
 Jo päivä kerran viimeisen
 Myhäili mailleen mennessä. —
 Lehdossa linnut lauleli
 Ja ilmassa wiserteli —
 Ja tukkaisu joukko nurmessa
 Hajullaan täytti ilmaa.

Mun mielein olj juhlassinen
 Ja kuitenkin iloisahan; —
 Mä silloin oisin tahtonut
 Halaila kaiken mailman! —
 Me haastelimme ahkeraan;
 Mitä — en muista ollenkaan!
 Hän astui aina vieressään
 Ja katseli mun silmiäin.

Mä kerran wilkahnin häneen —
 En tiedä miksikä sen tein —
 Hän kättäin kaappas äkkiään
 Ja suuta suihkas huulillein!

Ja min' en vastustellutkaan
 Mä hälle suuta annoin waan!
 Ja wiel' en oikein tajua
 Mi mielehein lie juohtuna!

Sen tiedän warmaan kuitenkii
 Pahaa ei ollut mielesfäin!
 Sen tehtyä kuin ennenkin
 Olj puhdas tunto syömessäin! —
 Dis toinen tiellein sattunut
 Sitäkin oisjn suudellut —
 Waan — jos ois tullut toinen mies —
 Tot' en ois tehnytkään fen ties!

Suwilaulu.

Diſin pääskynä mä piennä,
 Suwilintuna ſuloisna
 Lenteleiſin, liitteleiſin,
 Suomehen ſuhauttaiſin.
 Sitte ſinne ſaatuani,
 Perillensä pääſtyäni
 Ilmaſſa ilotteleiſin,
 Käyſtähällä riemuitſeiſin,
 Keſän kaunihin tuloa,
 Tuloo armahan auringon.
 Waan jos itſewän näkiſin,
 Huolellifen huomaitſeiſin,
 Hälle mä wiſerteleiſin:
 Mitäs itket ihmisparka,
 Murhehdit Sä Mannun lapſi. —
 Kohtaloſiko kowuutta?
 Sydämeſkö ſulatuutta?
 Katſo luonnon kauneutta,
 Ihanuutta ilman kaiſen:
 Suot jo läikkywi ſulana,
 Järwet jäiden kaſlehitta,
 Nietos nurmelta katoopi,
 Näviääpi maasta hanſi

Päivhyen taas paistaessa
 Ahawan puhaltaessa;
 Korpi kuffia on täynnä,
 Puiden latwat lintusia;
 Kukat ne hajuelewat,
 Lintusetpa laulelewat:
 Moitkaamme, riemuitkaamme,
 Laulakaamme, kiittäkäämme!
 Suwen meille Luoja saattoi
 Sumalamme joudutteli!

Ellös itke ihmisparka
 Murhehdi Sä Mannun lapsi!
 Hänpä joka suwen saattoi
 Näille Pohjanki perille,
 Joka kaikki suot sulatti,
 Pani järwet aaltomahan,
 Kukat pienet kuffimahan,
 Lintusetki laulamahan —
 Suwen saattawi Sullenkin,
 Kesän kerran kerittäwi.
 Sielus nietokset sulattaa
 Lempensä lämmitämällä,
 Huoles hattarat hajottaa
 Henkensä puhaltamalla!

Malle.

Joudu ilta kaunis,
 Tyhni meille tuo!
 Loppu päivätöille
 Lepoo, rauhaa suo!

Hettele aallot
 Lammin läikkyvän,
 Ett' taas kuvastaisi
 Saaren wiherjän!

Vampi läikkyväinen
 Mielein myöskin on,
 Päivän hälinässä
 Raukka rauhaton.

Waan kun joudut ilta,
 Häly wiihthyi,
 Näen ainoasti
 Kuwan kultani.

Onneton.

Päiväpaisteell' astuissani
 Warjo wieress' astuwi,
 Ei se musta, pimeäinen
 Luonu koskaan luotani.

Josko poies paennengi
 Iloisien joukkohon,
 Suru sielläki sydäntäni
 Piree, kalvaa ponne-ton.

Tulis yö ja auringoisen
 Tulet tuimat sammuttais,
 Warjo synkkä wierestäni
 Silloin kohta katoais.

Tulis Tuoni toivottuni
 Weisi rauhan majoihin,
 Nukkuessain nurmen alla
 Nukkuis musta murhekin.

Italian herääminen.

Rah kuin Etnan kuppehessa
 Kukat, ruohot rehottaa;
 Työmies wiinatarhasessa
 Pelwotonna rullattaa. —
 Kivijissä
 Kahlehisja
 Tuli nukkui wankina.

Raskaan kiwiriippans alla
 Ehkä on jo sammunut. —
 Ei! — se miellä wihafalla
 Pohjaan waan on painunut.
 Siinä riehuu,
 Ruohuu, kiehuu,
 Keittää julmaa kosto.

Rah — jo wuori puhkeaawi
 Päiwäks muuttuu musta yö,
 Tulipatsas kohoawi,
 Pilwiin leimahellen lyö,
 Kallioita,
 Lohkareita
 Ilmaan lentää, sinkoilee.

Kuule maasta hyrinätä! —
 Manner wahwa wapisee; —
 Meri säikähtäen tätä
 Paikoiltaan paenee. —
 Wiinatarhat,
 Bellot parhaat
 Laawa peittää laineillaan.

Salot näin Italjalaiset,
 Unestanne hawatkaa!
 Tkeet rasfaat saksalaiset
 Poies päältä surwaiskaa! —
 Kuoskinensa,
 Kahleinenensa,
 Kah, jo peikot paenee!

„Terwe joukkoon wabahien
 Ihana Italia!“
 Näinpä nyt iloitsewien
 Weljein kaifun rinnasta.
 Riemu raikkuu
 Huuto kaifun:
 „Eläköön Italia!“

Juomalaulu.

(Nuotti: Sjung om studentens lyckliga dag).

Maljanne, weikkoiset, tähtitää!
 Suonisja weren kuohuvi kosket,
 Nuoruus wiel' punastuttawi posket;
 Nuoruun olkohon maljamme tää!
 Mietteet murheiset
 Poies haihtukoon;
 Tuskat turhaset
 Nuoruuden kewyt miel' pakohon ajakoon!
 Ensimaljamme nuoruus saa!
 Sen maljamme nuoruus saa!
 Hurraa!

Toinenpa maljamme armahan on!
 Mit' olis nuoruus raffaudetta?
 Miin olis kuin kewät kuffahisetta,
 Kolkkoinen, iloton, suloton!
 Autuus taiwahass'
 Lempi on sula waan.
 Maass' jo autuas
 Don kun katsoa kultani filmihin saan.
 Toisen maljamme armas saa!
 Sen maljamme armas saa!
 Hurraa!

Rannun pohja jo pilkoittaa.
 Wiimisen ferran tähtän mä maljain.
 Tehkää se myös: päin juokamme paljain!
 Maljan wiimisen saa kotimaa!

Huokaus wiiminen

Suomen olkohon!

Suomen etehen

Wiimeiseen pisaraan veri wuotakohon!

Maljan wiimisen saa kotimaa!

Weren wiimisen Suomenmaa!

Hurraa!

Sydämelle.

Sydän, sydän saastahinen,
 Kuinka tohditkaan ja kurja
 Pyhää impee ihaellen
 Toivoin tykkyttää?

Katso, filmäns aurinkohon
 Tomun laps, kun tohtii luoda,
 Puhtahasta firffaunsta
 Silmät sokeentuu!

Kerta ainoos waan mun anna
 Häntä nähdä, ihaella!
 Sokeentuu kun siitä filmäin,
 Muut' ei nää kuin häntä waan!

Soittoa kuullessa.

Rai'u, kai'u kaunis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

Soidesjasi mielen myrsky
Rauhaan viihtywi;
Sydämessä huima hyrsky
Kaltain tynnytywi.

Rai'u, kai'u kaunis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

Kettoa kuin kiviwaista
Kaste kostuttaa,
Niinpä rintaa riutuwaista
Soittos wirwoittaa.

Rai'u, kai'u kaunis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

Kukat toiwon kiihtunehet
Tointuu tuoksuumaan;

Syämén linnut paennehet
Taas saa laulamaan.

Kai'u, kai'u kannis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

318. IX. 50.

Printa: 1 marffa.